

Βρυξέλλες, 28.10.1998
COM(1998)605 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

**ΔΕΙΦΟΡΟΣ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΝΩΣΗ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το 1997 η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση “Προς ένα πρόγραμμα για το αστικό περιβάλλον στην Ευρωπαϊκή Ένωση”. Η Επιτροπή εξεδήλωσε την πρόθεσή της να εξετάσει τις πολιτικές της ΕΕ υπό το πρίσμα των επιπτώσεών τους στον αστικό χώρο και να βελτιώσει την πολιτική της για την αστική ανάπτυξη. Οι αντιδράσεις από τα όργανα της ΕΕ, τους Υπουργούς Περιφερειακής Πολιτικής και Χωροταξίας στις άτυπες συνεδριάσεις τους και από εξωτερικές οργανώσεις ήταν πολύ θετικές, γεγονός που παρακίνησε την Επιτροπή να λάβει περαιτέρω μέτρα.

Πολλές κοινοτικές πολιτικές έχουν, εκ των πραγμάτων, μεγάλη σημασία για τον αστικό χώρο, γεγονός το οποίο η ΕΕ δεν μπορεί να αγνοήσει. Η Κοινότητα έχει την ευθύνη να εξασφαλίσει αποτελεσματικότερες κοινοτικές πολιτικές, με το να λαμβάνει περισσότερο υπόψη το δυναμικό των αστικών περιοχών και τις προκλήσεις που αυτές αντιμετωπίζουν. Στο παρόν Πλαίσιο Δράσης η Επιτροπή κάνει ένα παραπάνω βήμα προς την αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της ΕΕ, οι οποίες προβλέπονται από τη Συνθήκη, καθιστώντας τις περισσότερο “ευαίσθητες” σε θέματα αστικού χώρου και εξασφαλίζοντας τη διευκόλυνση της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Δεν επιχειρείται να αναληφθούν νέες ευθύνες σε θέματα αστικής ανάπτυξης ή να δοθούν ειδικοί ορισμοί για αστικά θέματα ή λύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτές οι ανάγκες προκύπτουν από τοπικές συνθήκες και εντός του θεσμικού πλαισίου κάθε κράτους μέλους.

Το Πλαίσιο Δράσης της ΕΕ για αειφόρο αστική ανάπτυξη έχει στόχο τον καλύτερο συντονισμό και τη συντονισμένη κοινοτική δράση για τα αστικά προβλήματα και συναρθρώνεται γύρω από τέσσερις αλληλοεξαρτώμενους στόχους πολιτικής.

1. Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι είναι σημαντικό να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της υποστήριξης που παρέχουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία, με το να δοθεί στον περιφερειακό προγραμματισμό μία σαφής διάσταση αστικής ανάπτυξης. Προβλέπει επίσης από τα Διαρθρωτικά Ταμεία την προώθηση μιας συνεργασίας ανάμεσα στις αστικές περιοχές των διαφόρων κρατών μελών, με στόχο τη δημιουργία κοινών αναπτυξιακών δυνατοτήτων.

Επισημαίνεται η σημασία να δοθεί από τις πολιτικές απασχόλησης μεγαλύτερη βαρύτητα στα αστικά θέματα, μέσω της ενδυνάμωσης της συμμετοχής τοπικών φορέων και της στήριξης των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης και ανάπτυξης. Ενισχύεται ο ρόλος των πόλεων ως κέντρων καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης.

Η Επιτροπή θα προωθήσει, επίσης, στρατηγικές στον τομέα των μεταφορών που θα περιορίζουν την κυκλοφοριακή συμφόρηση και θα αναζητήσει τρόπους για τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τα δημόσια μεταφορικά μέσα.

2. Προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών

Η μελλοντική συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού, βάσει της νέας Συνθήκης του Άμστερνταμ, πρέπει να λάβει υπόψη της ότι τα φαινόμενα αυτά εκδηλώνονται εντονότερα σε αστικές περιοχές.

Στο πλαίσιο της δράσης των Διαρθρωτικών Ταμείων, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ μιας τοπικής προσέγγισης για την αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών ζωνών, η οποία συνδυάζει τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, περιβαλλοντικές, συγκοινωνιακές διαστάσεις και τα θέματα ασφάλειας. Εξίσου σημαντική είναι η εξάρτηση των αστικών περιοχών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες από ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές στρατηγικές, προκειμένου να αποφεύγονται φαινόμενα χωρικής διάσπασης μέσα στις αστικές περιοχές.

Η Επιτροπή προβλέπει τη συνέχιση των προγραμμάτων για μια “δεύτερη ευκαιρία στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση”.

3. Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: τοπική και παγκόσμια αειφορία

Το Πλαίσιο Δράσης επισημαίνει εκείνες τις περιβαλλοντικές ενέργειες που έχουν τις περισσότερες δυνατότητες να επιφέρουν ορατές και συγκεκριμένες βελτιώσεις στις αστικές περιοχές. Παρουσιάζει επίσης ένα ευρύ φάσμα κοινοτικών πρωτοβουλιών που επηρεάζουν την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος, όπως η διαχείριση της ενέργειας στα αστικά κέντρα, οι μεταφορές, η διαχείριση των απορριμμάτων, η ποιότητα του αέρα, η ύδρευση, ο θόρυβος και η μόλυνση του εδάφους.

Δίνεται έμφαση στις ολοκληρωμένες προσεγγίσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης και εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαν τα Διαρθρωτικά Ταμεία να συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη του αστικού χώρου.

Το Πλαίσιο Δράσης τονίζει την ανάγκη επέκτασης των συστημάτων οικολογικής σήμανσης και οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου, για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Η Επιτροπή δίνει έμφαση στη σημασία της πρότασης οδηγίας για την φορολόγηση των ενεργειακών προϊόντων, με σκοπό την προστασία του κλίματος, και υπογραμμίζει τη συμβολή των πόλεων από αυτήν την άποψη.

4. Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού

Τονίζεται η ολοκληρωμένη προσέγγιση και ο συντονισμός ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα άσκησης κυβερνητικής εξουσίας και πολιτικής καθώς και η ανάγκη μεγαλύτερης συμμετοχής των πολιτών.

Η Επιτροπή προβλέπει τη λήψη μέτρων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης των τοπικών δυνατοτήτων καθώς και την στήριξη καινοτόμων στρατηγικών αστικής

ανάπτυξης, που στοχεύουν στην προώθηση της καλής διακυβέρνησης, της ενδυνάμωσης των τοπικών δομών καθώς και της ασφάλειας στα αστικά κέντρα. Προτείνει την ανάληψη δράσης για τη βελτίωση της συγκρισιμότητας των στατιστικών πληροφοριών για τις συνθήκες ζωής στα αστικά κέντρα και προσφέρεται να στηρίζει την “πρωτοβουλία ανταλλαγής εμπειριών για την αστική ανάπτυξη” που εγκαινίασαν τα Κράτη Μέλη.

Η Επιτροπή προτείνει τη βελτίωση της τεχνογνωσίας που σχετίζεται με κάθε έναν από αυτούς του τέσσερις στόχους και ενθαρρύνει τις ανταλλαγές εμπειριών ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Το 5^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη θα συμβάλλει αποφασιστικά προς αυτή την κατεύθυνση.

Συνέχεια των ενεργειών

Το Πλαίσιο Δράσης θα συζητηθεί ευρύτατα στο Αστικό Φόρουμ που οργανώνει η Επιτροπή στη Βιέννη στις 26 και 27 Νοεμβρίου 1998.

Η Επιτροπή θα βελτιώσει τον εσωτερικό συντονισμό των υπηρεσιών της όσον αφορά τα αστικά θέματα. Η διϋπηρεσιακή ομάδα που έχει συσταθεί, θα συνεχίσει να εξετάζει τις επιπτώσεις των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ στον αστικό χώρο, με στόχο να υπάρξει μεγαλύτερη ευαισθησία και να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η αστική τους διάσταση. Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής θα προετοιμάσουν οριζόντιες ενέργειες κοινού ενδιαφέροντος.

Η Επιτροπή προτίθεται επίσης να συστήσει ομάδα εμπειρογνομόνων που θα εξετάζει την πρόοδο της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσης και θα παρέχει συμβουλές στην Επιτροπή για μελλοντικές δραστηριότητες. Ο διάλογος με αντιπροσώπους από όλες τις βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης και με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να οργανωθεί υπό μορφή “ανοικτών συζητήσεων” καθώς και με την τακτική επανάληψη του Αστικού Φόρουμ.

Η Επιτροπή θα εξετάζει τη συνολική πρόοδο της εφαρμογής του Πλαισίου Δράσης, στην τριετή έκθεσή της για την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ	6
2. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ	7
3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	10
3.1. Η ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης στις μικρές και μεγάλες πόλεις	12
3.1.1 Στόχοι πολιτικής.....	12
3.1.2 Δράση.....	13
3.2. Προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης σε αστικές περιοχές	18
3.2.1 Στόχοι πολιτικής.....	18
3.2.2 Δράση.....	18
3.3. Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: προς μία τοπική και παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη	22
3.3.1 Στόχοι πολιτικής.....	22
3.3.2 Δράση.....	23
3.4. Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού	29
3.4.1 Στόχοι πολιτικής.....	29
3.4.2 Δράση.....	30
4. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ	33
5. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

Τον Μάιο 1997, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση “Προς ένα πρόγραμμα για τον αστικό χώρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση” (COM (97) 197), η οποία αποτέλεσε το έναυσμα ενός μεγάλου διαλόγου για τις πολιτικές αστικής ανάπτυξης και προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον εκ μέρους των οργάνων της ΕΕ. Οι υπουργοί Περιφερειακής Πολιτικής και Χωροταξίας χαιρέτισαν την πρωτοβουλία της Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή των Περιφερειών και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσαν γνωμοδοτήσεις με τις οποίες καλούσαν την Επιτροπή να αναλάβει περαιτέρω δράση. Θετική υπήρξε, επίσης, και η ανταπόκριση τοπικών κυβερνητικών ενώσεων και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μικρών και μεγάλων αστικών κέντρων.

Για να συνεχισθεί ο διάλογος αυτός, η Επιτροπή αποφάσισε να παρουσιάσει ένα Πλαίσιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο αστική ανάπτυξη. Το εν λόγω πλαίσιο είναι ένα πρώτο βήμα για να τηρηθεί η δέσμευση που περιέχει η ανακοίνωση για “μεγαλύτερο συντονισμό των κοινοτικών πολιτικών αστικής ανάπτυξης”, έτσι ώστε “να ενισχυθεί ή να αποκατασταθεί ο ρόλος των ευρωπαϊκών πόλεων ως χώρων κοινωνικής και πολιτισμικής ολοκλήρωσης, ως πηγών οικονομικής ευημερίας και αειφόρου ανάπτυξης και ως βάσης δημοκρατικής διακυβέρνησης”. Το πλαίσιο δράσης σε επίπεδο ΕΕ βασίζεται σε προηγούμενες πρωτοβουλίες αστικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα λαμβάνει υπόψη τις πρόσφατες εξελίξεις, που σχετίζονται ιδιαίτερα με πολιτικές αστικής ανάπτυξης:

- Τη Συνθήκη του Άμστερνταμ που ανάγει την αειφόρο ανάπτυξη σε ρητό στόχο της ΕΕ, επισφραγίζει τις απαιτήσεις για την ολοκλήρωση της πολιτικής στον τομέα αυτό και ορίζει την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού ως νέα πεδία δράσης.
- Το Πρόγραμμα Δράσης 2000¹ και τις νέες προτάσεις κανονισμών για τα Διαρθρωτικά Ταμεία που δίνουν έμφαση στις “αστικές περιοχές που βρίσκονται σε δυσχερή θέση”, στην τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη καθώς και στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών· την έγκριση ισχυρότερων προενταξιακών στρατηγικών για τις υποψήφιες χώρες.
- Τη δέσμευση της ΕΕ το 1997 στο Πρωτόκολλο του Κυότο, που εγκρίθηκε από την Τρίτη Διάσκεψη των Συμμετεχόντων Μερών στη Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές, που περιέχει νομικά δεσμευτικούς στόχους για τη μείωση και τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι μέρη της σύμβασης και προτίθενται να καταστούν συμβαλλόμενα μέρη στο Πρωτόκολλο.
- Την επανεξέταση του 5^{ου} Προγράμματος Περιβαλλοντικής Δράσης² που προβλέπει την επεξεργασία “μιας συνολικής προσέγγισης των ζητημάτων αστικής ανάπτυξης, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην απαιτούμενη βοήθεια για τη στήριξη ενεργειών των τοπικών αρχών, για να εφαρμόσουν το πρόγραμμα και το Local Agenda 21”.
- Τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση³ και τα εθνικά προγράμματα δράσης για την απασχόληση.
- Την πρόταση για το 5^ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογίας⁴, που παραθέτει ορισμένα θεματικά προγράμματα για πολιτικές αστικής ανάπτυξης, περιλαμβανομένης της βασικής δράσης “Η πόλη του αύριο και η πολιτιστική κληρονομιά”.
- Την ανακοίνωση της Επιτροπής “Για μια Ευρώπη της γνώσης”⁵, που προτείνει την αναδιατύπωση κοινοτικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τη νεότητα.

- Την ανακοίνωση της Επιτροπής που προτείνει πρόγραμμα-πλαίσιο για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό⁶ για την περίοδο 2000-2004.
- Το σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου (ΣΑΚΧ) που δίνει έμφαση στην ανάγκη για την ισόρροπη και πολυκεντρική αστική ανάπτυξη.

2. ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Οι αστικές περιοχές της Ευρώπης παρουσιάζουν τεράστια πολυμορφία. Το 20% περίπου του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα άνω των 250.000 κατοίκων, ένα άλλο 20% ζει σε πόλεις μεσαίου μεγέθους 50.000 έως 250.000 κατοίκων και το 40% του πληθυσμού ζει σε μικρότερα αστικά κέντρα με 10.000 έως 50.000 κατοίκους. Σημαντικές διαφορές ως προς την οικονομική διάρθρωση και τις λειτουργίες, την κοινωνική σύνθεση, το μέγεθος του πληθυσμού και τη δημογραφική διάρθρωση καθώς και τη γεωγραφική θέση διαμορφώνουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αστικές περιοχές. Οι εθνικές διαφορές ως προς τις παραδόσεις και τον πολιτισμό, τις οικονομικές επιδόσεις, τις νομικές και θεσμικές ρυθμίσεις και την πολιτική του δημοσίου τομέα έχουν σημαντική επίπτωση στα μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα. Δεν υπάρχει ενιαίο πρότυπο ευρωπαϊκής πόλης. Η διεύρυνση της ΕΕ θα σημάνει την ένταξη και άλλων μικρών και μεγάλων πόλεων, η ανάπτυξη των οποίων κατά τις τελευταίες δεκαετίες οφειλόταν σε διαφορετικές δυναμικές. Η ποιότητα της τοπικής διακυβέρνησης προσδιορίζει την ικανότητα αντιμετώπισης νέων προκλήσεων.

Παρά την πολυμορφία τους, οι μικρές και μεγάλες πόλεις όλης της Ευρώπης αντιμετωπίζουν την κοινή πρόκληση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, την οποία ορισμένες πόλεις χειρίζονται με μεγαλύτερη επιτυχία σε σύγκριση με ορισμένες άλλες (περιγραφή των προκλήσεων παρουσιάζεται στο παράρτημα Ι). Η οικονομική ευημερία και η απασχόληση, η κοινωνική ένταξη και η προστασία και ανάπτυξη του περιβάλλοντος πρέπει να αποτελούν συμπληρωματικούς και αλληλοενισχυόμενους στόχους. Οι στρατηγικές αστικής ανάπτυξης πρέπει να συνδυάζουν δράσεις, οι οποίες:

- βελτιώνουν την οικονομική ευρωστία των πόλεων, κυρίως στις αναπτυξιακά καθυστερημένες περιφέρειες, μέσω της ενθάρρυνσης της καινοτομίας, της αύξησης της παραγωγικότητας και της αξιοποίησης νέων πηγών απασχόλησης στις μικρού, μεσαίου και μεγάλου μεγέθους πόλεις και προωθούν ένα πολυκεντρικό ευρωπαϊκό σύστημα αστικής ανάπτυξης·
- εξασφαλίζουν τον δίκαιο επιμερισμό των ωφελειών που προκύπτουν από την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, μειώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και βελτιώνουν την ασφάλεια· ο κοινωνικός αποκλεισμός καταστρέφει τις ζωές αυτών που τον υφίστανται και απειλεί την κοινωνική ολοκλήρωση, την ανταγωνιστικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη μικρών και μεγάλων πόλεων·
- καθιστούν τα αστικά κέντρα περισσότερο βιώσιμα από περιβαλλοντική άποψη και αποτρέπουν την επιβολή του κόστους ανάπτυξής τους στο άμεσο περιβάλλον τους, στις γύρω αγροτικές περιοχές, στις περιφέρειες, στον ίδιο τον πλανήτη και στις μελλοντικές γενιές·
- ενθαρρύνουν καινοτόμες και ελαστικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων και την ανάπτυξη αστικών θεσμικών φορέων που θα διευρύνουν τη συμμετοχή και θα ενσωματώνουν τις ενέργειες των εταίρων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, από το ευρωπαϊκό μέχρι το τοπικό επίπεδο, και αυξάνουν τη συνεργία και τη συνεργασία ανάμεσα σε επίπεδο θεσμικών διαδικασιών και διαχείρισης των πόρων.

Αυτό απαιτεί δράση σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Γενικά, την κύρια ευθύνη για τη δράση την έχουν τα κράτη μέλη και οι περιφερειακές και τοπικές αρχές. Υπάρχουν, ωστόσο, τρεις βασικοί λόγοι για τους οποίους η Κοινότητα πρέπει να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα σε θέματα αστικής ανάπτυξης:

Πρώτον, το 80% του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα*. Τα προβλήματα που οφείλονται στις οικονομικές, κοινωνικές και δημογραφικές αλλαγές, στην υπερκατανάλωση ενέργειας και φυσικών πόρων, τη δημιουργία απορριμμάτων και τη ρύπανση, καθώς και οι κίνδυνοι από τις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, συγκεντρώνονται κατ' εξοχήν στις αστικές περιοχές. Ταυτόχρονα, λόγω της συγκέντρωσης οικονομικών, υλικών και πνευματικών πόρων, οι μεγάλες και μικρές πόλεις είναι κέντρα επικοινωνίας, δημιουργικότητας, καινοτομίας και πολιτιστικής κληρονομιάς. Αποτελούν τις κινητήριες δυνάμεις της ευρωπαϊκής οικονομίας που παρέχουν στην ΕΕ τη δυνατότητα να διατηρεί ισχυρή θέση στην παγκόσμια οικονομία και κοινότητα, ενώ ταυτόχρονα στοχεύουν στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, στην επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων και στην εξασφάλιση υψηλής ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες. Δημιουργούν επίσης πρότυπα που επηρεάζουν σημαντικά τον αγροτικό κόσμο. Η πολυμορφία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αστικών κέντρων αποτελούν σημαντικό στοιχείο του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Δεύτερον, πολλές πολιτικές της ΕΕ έχουν εκ των πραγμάτων μεγάλη σημασία για τον αστικό χώρο, την οποία η ΕΕ δεν μπορεί να αγνοήσει. Η Κοινότητα έχει ευθύνη να εξασφαλίζει ότι οι διάφορες κοινοτικές πολιτικές καθίστανται αποτελεσματικότερες με το να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι κίνδυνοι και η δυναμική των αστικών περιοχών. Αυτό ισχύει κατ' εξοχήν για τις πολιτικές οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και προστασίας του περιβάλλοντος, που καθορίζονται στη Συνθήκη περί της ΕΕ. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ προβλέπει την ανάληψη περαιτέρω δράσης από την ΕΕ στους τομείς της απασχόλησης, της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, της εξάλειψης των διακρίσεων και της βελτίωσης της ασφάλειας μέσω της συνεργασίας των αστυνομικών και δικαστικών αρχών. Απαιτεί επίσης από όλες τις κοινοτικές πολιτικές να λαμβάνουν περισσότερο υπόψη τα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.

Για την αναβάθμιση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η ΕΕ ενεργοποιεί σημαντικότερους χρηματοδοτικούς πόρους και έχει άμεσο συμφέρον και ευθύνη να είναι η δράση της αποτελεσματικότερη. Οι περιφερειακές ανισότητες σε όλη την ΕΕ αντανakλούν κατά κύριο λόγο τα σχετικά πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες των μικρών και μεγάλων πόλεων. Οι προσπάθειες της ΕΕ για τη μείωση των ανισοτήτων θα είναι αποτελεσματικότερες, όταν θα μπορούν να αντιμετωπίζουν με συγκεκριμένο τρόπο τα προβλήματα αστικής ανάπτυξης και θα αξιοποιούν τον ρόλο των μικρών και μεγάλων πόλεων ως κινητήριας δύναμης για οικονομική ανάπτυξη και κέντρων καινοτομίας. Η διεύρυνση της ΕΕ θα εντείνει τις πιέσεις για ακόμα μεγαλύτερη συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων και ταχύτερη αστικοποίηση. Η ΕΕ παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση ενός ισορροπημένου συστήματος ευρωπαϊκής αστικής ανάπτυξης.

Η διάσταση της αστικής ανάπτυξης μπορεί επίσης να ενσωματώνεται περισσότερο στην πολιτική της ΕΕ βάσει των νέων διατάξεων για την απασχόληση, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις που περιέχει η Συνθήκη του Άμστερνταμ. Ενώ η

---

* Ο ακριβής ορισμός των όρων “μεγάλες πόλεις”, “μικρές πόλεις” και “αστικές περιοχές” διαφέρει από χώρα σε χώρα. Στο παρόν έγγραφο, οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται εναλλακτικά και δηλώνουν όλους τους τύπους αστικών οικισμών.

μακροοικονομική πολιτική και οι γενικές πολιτικές για την αγορά εργασίας αποτελούν τα βασικά μέσα της πολιτικής για την απασχόληση, αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο οι τοπικές ικανότητες για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στα αστικά κέντρα, με την αξιοποίηση νέων πηγών απασχόλησης μέσω πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης, εταιρικών σχέσεων ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και της υποστήριξης των ΜΜΕ. Μια κοινωνία που προωθεί την κοινωνική ένταξη αποτελεί βασικό πεδίο του προγράμματος κοινωνικής δράσης της Επιτροπής: η αποτελεσματικότητα των προσπαθειών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών μπορούν να βελτιωθούν μέσω της υιοθέτησης καλύτερα συντονισμένων προσεγγίσεων με συγκεκριμένους στόχους στις αστικές περιοχές.

Για την ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς απαιτείται ένα ελεύθερο πεδίο δράσης σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια με κοινά περιβαλλοντικά πρότυπα, τα οποία προστατεύουν ταυτόχρονα το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής και την υγεία των κατοίκων των αστικών κέντρων. Οι πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ παρέχουν πλαίσιο δράσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Έχουν ήδη επίπτωση στο περιβάλλον των αστικών και περιαστικών περιοχών και δημιουργούν ευθύνες και ευκαιρίες για τις τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις. Ορισμένα περιβαλλοντικά προβλήματα που εμφανίζονται σε αστικές περιοχές (παραδείγματος χάρη, η ατμοσφαιρική ρύπανση και η ύπαρξη φυσικών ή τεχνολογικών κινδύνων) υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα ή δεν μπορούν να λυθούν μόνο από τις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές. Για το λόγο αυτό, απαιτείται η ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ. Άλλα προβλήματα (όπως η ηχορύπανση) απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, λόγω του μεγέθους και της σοβαρότητας των επιπτώσεών τους στα οικοσυστήματα ή στην ανθρώπινη υγεία. Ορισμένα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως τα χαμηλά επίπεδα όζοντος και η υπερεκμετάλλευση των υπογείων υδάτων, επιδεινώνονται αντί να βελτιώνονται⁷. Σε μια ευρύτερη κλίμακα, οι διεθνείς υποχρεώσεις της ΕΕ για το περιβάλλον του πλανήτη -και κυρίως οι νέες δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Σύμβασης του ΟΗΕ για τις κλιματικές μεταβολές- είναι δύσκολο να τηρηθούν χωρίς ειδική μέριμνα για τις αστικές περιοχές.

Οι πολιτικές της ΕΕ σε όλους αυτούς τους τομείς αφορούν ιδιαίτερα τις αστικές περιοχές και, παράλληλα με τις ευθύνες της ΕΕ και των εθνικών κυβερνήσεων, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μικρών και μεγάλων πόλεων μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων που περιέχει η Συνθήκη. Η ΕΕ παίζει επίσης ένα ρόλο στην προώθηση, τη συνεργασία και οργάνωση δικτύων βάσει των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών, μέσω ενεργειών και θεσμικών φορέων στα αστικά κέντρα σε όλη την ΕΕ. Είναι σε θέση να συμβάλει στον εντοπισμό και τη διάδοση γνώσεων για νέες προσεγγίσεις πολιτικής που προέρχονται από τα κράτη μέλη και στην ανάπτυξη προτύπων ορθής πρακτικής. Η Κοινότητα καταβάλλει ήδη σημαντικές προσπάθειες σε πολλούς τομείς, περιλαμβανομένων της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης, της δια βίου κατάρτισης, της έρευνας και ανάπτυξης, της πληροφόρησης και επικοινωνίας, της ανάπτυξης επιχειρήσεων και επιχειρηματικού πνεύματος, του περιβάλλοντος, των μεταφορών και του πολιτισμού. Η σαφέστερη αναγνώριση της αστικής διάστασης αυτών των προσπαθειών και ο καλύτερος συντονισμός τους, μπορούν να αυξήσουν την καταλληλότητα και τη συνεργία τους προς όφελος της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Τρίτον, με τον πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές και οι δράσεις της ΕΕ θα συμβάλλουν στην πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των αστικών προβλημάτων και ότι οι αρχές της ορθής αστικής διακυβέρνησης δεν θα

προσक्रούουν σε κανόνες και πρακτικές που εφαρμόζονται σε επίπεδο ΕΕ. Η ανάπτυξη ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για τη διαχείριση του αστικού χώρου, που θεωρούνται απαραίτητες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση σύνθετων και αλληλοσυνδεόμενων προβλημάτων και για τη μεγιστοποίηση του δυναμικού των αστικών κέντρων, υπονομεύεται από παραδοσιακές κλαδικές προσεγγίσεις και από τον κατακερματισμό εξουσιών και αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Το γεγονός αυτό μειώνει την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο. Όλοι οι πολίτες και οι μόνιμοι κάτοικοι της ΕΕ έχουν δικαίωμα στη διαφανή, υπεύθυνη και αποτελεσματική διακυβέρνηση των πόλεων και έχουν επίσης δικαίωμα να συμμετέχουν στον τρόπο διαχείρισης της συνοικίας και της πόλης τους. Έχουν και οι ίδιοι ευθύνη να γίνουν οι αστικές περιοχές της Ευρώπης περισσότερο βιώσιμοι χώροι διαβίωσης και εργασίας. Η ορθή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και η τοπική δράση έχουν μεγάλη σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ και την ικανοποίηση των διεθνών δεσμεύσεων για την αειφόρο ανάπτυξη, σύμφωνα με την Agenda 21 και το Habitat II.

3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Η Επιτροπή εξετάζει σοβαρά τις επιπτώσεις των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ στις αστικές περιοχές καθώς και τους τρόπους της καλύτερης εφαρμογής και συντονισμού τους. Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι ενέργειες που προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με στόχο να συμβάλει σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική και, σε τελική ανάλυση, περισσότερο βιώσιμη προσέγγιση των αστικών προβλημάτων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να διερευνά και άλλα μέτρα που μπορεί να λάβει στο μέλλον προς αυτή την κατεύθυνση.

Υπάρχει ήδη ένα ευρύ φάσμα πολιτικών και μέσων για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αστικής ανάπτυξης. Μέσω του παρόντος σχεδίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάνει ένα παραπέρα βήμα για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ που προβλέπονται από τη Συνθήκη, καθιστώντας τα περισσότερο ευαίσθητα σε θέματα αστικής ανάπτυξης και εξασφαλίζοντας ότι θα συμβάλλουν στην επιδίωξη κοινών στόχων. Απαιτείται η προσαρμογή ορισμένων υφισταμένων μέσων. Σε ορισμένους τομείς, πρέπει να αναπτυχθούν νέα μέσα, που θα συμπληρώνουν το υφιστάμενο σύνολο μέσων.

Οι παρούσες ενέργειες διέπονται κυρίως από τις εξής αρχές: επικουρικότητα, ολοκλήρωση, εταιρική σχέση, βιωσιμότητα του περιβάλλοντος, αποδοτικότητα των αγορών. Ειδικοί ορισμοί και λύσεις για αστικά ζητήματα πρέπει να προκύψουν αναγκαστικά από τοπικές αναλύσεις και χάραξη στρατηγικής εντός του θεσμικού πλαισίου κάθε κράτους μέλους.

Η επικουρικότητα προβλέπει τη λήψη αποφάσεων στο κατώτερο δυνατό επίπεδο. Οι δράσεις της ΕΕ στις αστικές περιοχές θα έχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, όταν θα έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα προς τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δράσεις και θα προσδίδουν σε αυτές μια κοινοτική διάσταση. Η δράση της ΕΕ αναλαμβάνεται όταν δεν είναι δυνατό να αναληφθεί δράση σε χαμηλότερο επίπεδο, που να έχει την ίδια αποτελεσματικότητα και το ίδιο κόστος. Γενικά, πρέπει να καθιστά το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ περισσότερο δεκτικό ως προς τις αστικές ανάγκες και να δημιουργεί τα μέσα που θα μπορούν να αξιοποιούν προς όφελός τους οι μεγάλες και μικρές πόλεις. Πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν την αρχή της επικουρικότητας στο εσωτερικό τους. Η συμμετοχή, η αξιοπιστία και οι τοπικές ικανότητες αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτελεσματική λειτουργία της επικουρικότητας.

Πολλά από τα κοινά προβλήματα των αστικών περιοχών είναι πολυδιάστατα και μπορούν να αποδοθούν σε έλλειψη ολοκλήρωσης των δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα, και σε κάθετο επίπεδο, ανάμεσα στις διάφορες βαθμίδες διοίκησης, και σε οριζόντιο, ανάμεσα στους διάφορους τομείς πολιτικής. Οι εθνικές και κοινοτικές πολιτικές μπορούν να αποτελέσουν τους καταλύτες για στενότερη συνεργασία ανάμεσα σε οργανισμούς που ασχολούνται με τα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, τεχνολογικά και περιβαλλοντικά ζητήματα αστικής ανάπτυξης στην πόλη ή σε υπο-περιφερειακό και περιφερειακό επίπεδο. Μεγάλη σημασία έχει επίσης η δυνατότητα συμμετοχής των αρχών αστικής διακυβέρνησης στη διαμόρφωση και εφαρμογή των σχετικών πολιτικών της ΕΕ.

Η εταιρική σχέση είναι αναγκαία, επειδή τα σύνθετα προβλήματα αστικής ανάπτυξης δεν μπορούν να επιλύονται μόνο από τους κυβερνητικούς φορείς. Η επίλυση προβλημάτων αποτελεί κοινή ευθύνη που απαιτεί δράση εκ μέρους όλων των αρμοδίων φορέων διακυβέρνησης. Σε τοπικό επίπεδο, πρέπει να συμμετέχουν οι πολίτες, ο ιδιωτικός τομέας και οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, εξασφαλίζοντας έτσι, ότι λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις όλων των βασικών συντελεστών, ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες των τοπικών δικαιούχων στόχου, ότι συγκεντρώνονται όλοι οι δυνατοί πόροι και ότι αυξάνεται ο βαθμός συμμετοχής και δέσμευσης. Με τον τρόπο αυτό η πολιτική αποκτά μεγαλύτερη νομιμότητα και αποτελεσματικότητα.

Οι δράσεις της ΕΕ για την αστική ανάπτυξη πρέπει να εντάσσονται στην αρχή της βιωσιμότητας του περιβάλλοντος. Η ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να αντιμετωπίζουν τις δικές τους ανάγκες, απαιτεί την υιοθέτηση προσέγγισης προληπτικού χαρακτήρα, την αποδοτική χρησιμοποίηση φυσικών πόρων και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των απορριμμάτων και της ρύπανσης, με τρόπους που θα λαμβάνουν υπόψη την ισορροπία των οικοσυστημάτων. Πρέπει να αποθαρρύνονται οι δραστηριότητες που έχουν ανεπιθύμητες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, π.χ. μέσω της εφαρμογής της αρχής “ο ρυπαίνων πληρώνει”. Η περιβαλλοντική επίπτωση μπορεί να μειωθεί, ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται η σχέση ανάμεσα στην ποιότητα του περιβάλλοντος και τη βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών και της ποιότητας ζωής στις αστικές περιοχές.

Η αρχή της επάρκειας της αγοράς δίνει έμφαση στην ανάγκη να αξιοποιείται όσο το δυνατό περισσότερο ο μηχανισμός της αγοράς για την ανάπτυξη της οικονομικής δυναμικής των αστικών περιοχών και των συστημάτων και για την ικανοποίηση των εμφανιζόμενων οικονομικών τάσεων και κοινωνικών προτιμήσεων. Ταυτόχρονα, απαιτείται συχνά η παρέμβαση λόγω ανεπαρκειών της αγοράς, περιλαμβανομένων των συνεπειών στο σύστημα διανομής ή του ανεπαρκούς συστήματος τιμολόγησης.

Ορμώμενη από αυτές τις αρχές, η δράση σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να λαμβάνει ή να συνδυάζει διάφορες μορφές: ανάπτυξη πολιτικής, περιλαμβανομένης, κατά περίπτωση της νομοθεσίας σε τομείς αρμοδιότητας της ΕΕ· μέτρα σε επίπεδο αγοράς· χορήγηση χρηματοδοτήσεων, κυρίως μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων· ανάπτυξη της τεχνογνωσίας για τις αστικές πολιτικές και μέσα άσκησης πολιτικής για την αστική ανάπτυξη και ανταλλαγές εμπειριών για τη βελτίωση της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων και της διαχείρισης.

Στα επόμενα κεφάλαια, οι προτεινόμενες ενέργειες κατατάσσονται με βάση τέσσερις αλληλεξαρτώμενους στόχους πολιτικής:

- ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης στις μικρές και μεγάλες πόλεις

- προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των αστικών περιοχών
- προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: για την τοπική και συνολική βιωσιμότητα του περιβάλλοντος
- συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού.

Επειδή αυτοί οι στόχοι είναι αλληλεξαρτώμενοι, οι προτεινόμενες ενέργειες μπορεί να έχουν πολλαπλούς στόχους. Παραδείγματος χάρη, οι ενέργειες στα πλαίσια των Διαρθρωτικών Ταμείων που αποσκοπούν στην οικονομική ανάπτυξη των πόλεων και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων πρέπει επίσης να συμβάλουν στην προστασία και βελτίωση του αστικού χώρου καθώς και στην κοινωνική συνοχή. Οι ενέργειες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του αστικού χώρου, πρέπει να καθιστούν ελκυστικότερες τις μικρές και μεγάλες πόλεις και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε αυτές. Τα μέτρα για τη βιωσιμότητα των μεταφορών, παράλληλα με την προώθηση των οικονομιών των αστικών κέντρων, συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη και στη βελτίωση των αστικών χώρων.

Αν και το παρόν πλαίσιο δράσης αφορά κατά κύριο λόγο την ΕΕ με τη σημερινή της σύνθεση, ενθαρρύνεται έντονα η συμμετοχή υποψηφίων χωρών, ανεξάρτητα από το αν αυτή ήδη υφίσταται ή προβλέπεται να εφαρμοσθεί (π.χ. στα προγράμματα εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, “Οι νέοι για την Ευρώπη”, LIFE, SAVE και στο πρόγραμμα-πλαίσιο Έρευνας και Τεχνολογίας).

3.1. Η ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης στις μικρές και μεγάλες πόλεις

3.1.1 Στόχοι πολιτικής

Η ενιαία αγορά και η οικονομική και νομισματική ένωση παρέχουν την οικονομική βάση για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πόλεων. Η δράση της ΕΕ ειδικά για τα αστικά κέντρα πρέπει να συμβάλει κυρίως στην επίτευξη των εξής στόχων:

- Στην ενδυνάμωση του ρόλου των μικρών και μεγάλων πόλεων ως κέντρων περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης, αύξησης της παραγωγικότητας και της απασχόλησης, μέσω της ρητής ενσωμάτωσης του πολεοδομικού προγραμματισμού για τα αστικά κέντρα· στήριξη ενός πολυκεντρικού, ισόρροπου συστήματος διοίκησης των αστικών κέντρων⁸ και συνεργασία μεταξύ των πόλεων.
- Προώθηση μιας πολύμορφης, ευέλικτης και ανταγωνιστικής αστικής οικονομίας, με ιδιαίτερη έμφαση στο ανθρώπινο δυναμικό, την καινοτομία, το επιχειρηματικό πνεύμα και την ανάπτυξη των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένου και του τουρισμού. Για την επίτευξη των ανωτέρω απαιτούνται μέσα στήριξης όπως η επάρκεια των μεταφορικών μέσων, τα συστήματα επικοινωνιών και πολεοδομικού σχεδιασμού, το καλό φυσικό περιβάλλον και η υλικοτεχνική υποδομή, οι καλές περιβαλλοντικές επιδόσεις των επιχειρήσεων, η καλή ποιότητα ζωής από κοινωνική και πολιτιστική άποψη και ένα ελκυστικό αστικό περιβάλλον.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης γνώσεων και εμπειριών όσον αφορά τις οικονομικές επιδόσεις αστικών περιοχών, περιλαμβανομένων των όρων που απαιτούνται για τις επιδόσεις αυτές, της επίπτωσης των κοινοτικών πολιτικών και των ορθών πρακτικών αστικής διαχείρισης.

3.1.2 Δράση

Τα βασικά μέσα της ΕΕ στο πλαίσιο αυτό είναι τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ο ρόλος των μεγάλων πόλεων ως κέντρων περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και καινοτομίας πρέπει να αντιμετωπίζεται σαφέστερα κατά τη χρησιμοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Οι τοπικές ικανότητες για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στις αστικές περιοχές είναι σημαντικές και πρέπει να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη κατά τη χάραξη πολιτικών για την απασχόληση. Η Κοινότητα έχει επίσης ευθύνη να εξασφαλίζει σωστό πλαίσιο ανταγωνισμού και μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των πόλεων καθώς και στην ανάπτυξη τεχνογνωσίας για τις ορθές πολιτικές και πρακτικές.

Δράση 1: Ειδικός αστικός προγραμματισμός που χρηματοδοτείται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία

Για την περίοδο 2000-2006, η Επιτροπή έχει προτείνει συνολική χρηματοδότηση ύψους 286,3 δις ευρώ (τιμές 1999) για διαρθρωτικές πολιτικές, εκ των οποίων τα 2/3 περίπου θα διατεθούν για τον Στόχο 1 και ποσό 21 δις ευρώ για το Ταμείο Συνοχής. Επιπλέον, ποσό 46,9 δις ευρώ θα χορηγηθεί στις υπό ένταξη χώρες, από το οποίο τα 7,3 δις ευρώ θα διατεθούν μέσω του προενταξιακού διαρθρωτικού μέσου για τους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος (ISPA).

Λόγω του καθοριστικού ρόλου των μικρών και μεγάλων πόλεων στην περιφερειακή ανάπτυξη και των περιφερειακών ανισοτήτων της ΕΕ, για να είναι η περιφερειακή πολιτική αποτελεσματική, η χρηματοδότηση αυτή πρέπει να συνδέεται ρητά με τις ανάγκες των αστικών περιοχών και την ανάπτυξη του δυναμικού των περιφερειών. Αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέσω της ρητής ενσωμάτωσης της αστικής ανάπτυξης στον προγραμματισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων. Το γεγονός αυτό θα αυξήσει τη νομιμότητα και την ευθύνη των τοπικών παραγόντων, μέσω της συμμετοχής τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της διεύρυνσης των εταιρικών σχέσεων.

Στο παρελθόν, η ρητή ενσωμάτωση της διάστασης της αστικής ανάπτυξης στις χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων αποτελούσε μάλλον την εξαίρεση παρά τον κανόνα. Η κοινοτική Πρωτοβουλία URBAN και τα πρότυπα αστικά έργα έχουν καταδείξει τη σημασία της ολοκληρωμένης δράσης για αστική ανάπτυξη και έχουν προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον και δέσμευση εκ μέρους των αρχών των αστικών κέντρων και των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής των Περιφερειών.

Τα σχέδια κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων που προτάθηκαν από την Επιτροπή περιέχουν τα βασικά μέσα για τη γενίκευση αυτής της πρακτικής, περιλαμβανομένης της διεύρυνσης της εταιρικής σχέσης με τη συμμετοχή των τοπικών αρχών και κοινωνικο-οικονομικών φορέων. Η ρητή ενσωμάτωση της αστικής διάστασης στον προγραμματισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων θα αποτελέσει μέρος των κατευθυντήριων γραμμών τις οποίες η Επιτροπή προτίθεται να εγκρίνει για τη χρησιμοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων από τα κράτη μέλη. Γενικά, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της προετοιμασίας και εφαρμογής ολοκληρωμένων ενεργειών αστικής ανάπτυξης.

Οι ολοκληρωμένες ενέργειες αστικής ανάπτυξης σχεδιάζονται ως αναπόσπαστο μέρος των αναπτυξιακών σχεδίων, των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, των Ενιαίων Εγγράφων Προγραμματισμού, των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του συμπληρωματικού προγραμματισμού, όπως προβλέπει το άρθρο 14 της πρότασης κανονισμού περί

καθορισμού των γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Δεν υπάρχει πρόθεση να αποτελέσουν εναλλακτικά έγγραφα προς τα περιφερειακά προγράμματα, αλλά βασικά συστατικά τους. Έτσι, αναμένεται ότι τα σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα θα περιέχουν σαφή αναφορά στα αναπτυξιακά προβλήματα, τη δυναμική και τους στόχους για τις βασικές αστικές περιοχές της κάθε περιφέρειας. Ως εκ τούτου, πρέπει να μην περιορίζονται σε μια απλή κλαδική διάσταση της περιφερειακής δράσης· πρέπει να οργανώνουν ένα σαφώς ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων για αυτές τις αστικές περιοχές, που να εντάσσονται στην περιφερειακή στρατηγική. Πρέπει επίσης να προσδιορίζουν τους κατάλληλους εταίρους, τα βασικά δεδομένα και τους δείκτες παρακολούθησης.

Σύμφωνα με τους προαναφερόμενους στόχους (3.1.1), οι ολοκληρωμένες ενέργειες αστικής ανάπτυξης μπορούν να συνδυάζουν μέτρα που συμβάλλουν στη διαφοροποίηση και την ευελιξία της τοπικής οικονομίας, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της τοπικής απασχόλησης, στη βελτίωση του αστικού χώρου (περιλαμβανομένων βιώσιμων συστημάτων μεταφορών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ορθής ενεργειακής διαχείρισης, που όλα συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης), στην ανάπλαση ιστορικών κέντρων και στην ανάπτυξη αστικών υποδομών και τεχνολογίας. Πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανανέωση και την παγίωση του αστικού ιστού και στις μικτές χρήσεις γης και να δοθεί προσοχή στη συμπληρωματικότητα ανάμεσα στις αστικές περιοχές στο εσωτερικό των περιφερειών και ανάμεσα στις αστικές και αγροτικές περιοχές. Η στήριξη για την αναζωογόνηση αστικών περιοχών, όπως περιγράφεται στο σημείο 3.2.2 του παρόντος Πλαισίου Δράσης, πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των ολοκληρωμένων ενεργειών αστικής ανάπτυξης.

Η ευθύνη για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης δράσης αστικής ανάπτυξης θα μπορούσε συχνά να επιμερίζεται ανάμεσα στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, σε συνάρτηση με τη θεσμική διάρθρωση των κρατών μελών. Οι ενέργειες αυτές θα συνέβαλαν επίσης στην κάθετη ενσωμάτωση. Η Επιτροπή επιθυμεί να χρησιμοποιηθούν από τα κράτη μέλη οι συνολικές επιχορηγήσεις ως κατ' εξοχήν μέσο χρηματοδότησης ολοκληρωμένων ενεργειών αστικής ανάπτυξης.

Ο σαφής προγραμματισμός αστικής ανάπτυξης για στήριξη από τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα συμβάλλει στη βελτίωση του συντονισμού με την κοινοτική δράση στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων. Πρέπει να δοθεί προσοχή στα μεγάλα αστικά κέντρα τα οποία δεν εντάσσονται απ' ευθείας στο διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και στη στήριξη των τοπικών και περιφερειακών διασυνδέσεων των δικτύων μεταφορών με τα εθνικά δίκτυα και το ΔΕΔ-Μ, λαμβανομένης υπόψη της βιωσιμότητας και της δυνατότητας πρόσβασης των αστικών κέντρων. Το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής μπορούν να χρηματοδοτούν τις διασυνδέσεις ανάμεσα στο ΔΕΔ-Μ και τις τοπικές περιοχές, που ευνοούν τις εναλλαγές μεταξύ των συστημάτων μεταφορών και συμβάλλουν στην ανάπτυξη βιώσιμων συστημάτων αστικών μεταφορών. Παρομοίως, θα υπάρξει ιδιαίτερη ανάγκη για χρηματοδότηση παρόμοιων συστημάτων από το ISPA, λόγω της μεγάλης ρύπανσης των μεγάλων αστικών κέντρων στις υπό ένταξη χώρες. Είναι δυνατό να χορηγηθεί επίσης ενίσχυση για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών, τα οποία μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη υπηρεσιών με άξονα τις ανάγκες των χρηστών, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αστική ανάπτυξη. Οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ήδη τη διαλειτουργικότητα ανάμεσα στα δίκτυα και τις αστικές περιοχές.

Οι ολοκληρωμένες ενέργειες αστικής ανάπτυξης θα συμβάλλουν επίσης στη βελτίωση της συνεργίας μεταξύ των δανείων που χορηγεί η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)

και των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη σκοπιμότητα δημιουργίας συμπληρωματικών μέσων. Η ΕΤΕπ χρηματοδοτεί ήδη επενδύσεις σε προγράμματα αναζωογόνησης αστικών περιοχών και σε πρότυπα αστικά έργα καθώς και σε συστήματα αστικών μεταφορών και στην ποιότητα του περιβάλλοντος, περιλαμβανομένης της κοινωνικής στέγης. Βάσει του ειδικού προγράμματος δράσης της ΕΤΕπ που προβλέφθηκε στο Άμστερνταμ, η Τράπεζα θα διαθέτει επίσης πόρους για μακροπρόθεσμες επενδύσεις στους τομείς της παιδείας, της επαγγελματικής κατάρτισης και της υγείας.

Οι ολοκληρωμένες ενέργειες αστικής ανάπτυξης μπορεί επίσης να χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία συνεργιών με άλλες πολιτικές της ΕΕ καθώς και με εθνικές, περιφερειακές και τοπικές δράσεις.

Δράση 2: Μια ισχυρότερη διάσταση αστικής ανάπτυξης στις πολιτικές για την απασχόληση

Από το 1995 που εξέδωσε την ανακοίνωση περί “Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ενθάρρυνση πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης”, η Επιτροπή έχει προωθήσει ενεργά τη μεγαλύτερη συμμετοχή τοπικών φορέων στις πολιτικές απασχόλησης. Η σημασία αυτών των τοπικών πρωτοβουλιών έχει επιβεβαιωθεί και ενισχυθεί από τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση.

Η δράση σε επίπεδο αστικών περιοχών εντάσσεται και στους τέσσερις άξονες των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση (βελτίωση της ικανότητας προς απασχόληση, ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος, ενθάρρυνση της δυνατότητας προσαρμογής των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων τους, ενίσχυση των πολιτικών για ίσες ευκαιρίες). Βάσει του άξονα “ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος”, τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να “αναζητήσουν μέτρα για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο στην κοινωνική οικονομία και στις νέες δραστηριότητες, οι οποίες συνδέονται με ανάγκες που δεν έχουν ήδη ικανοποιηθεί από την αγορά, και να εξετάσουν, με στόχο να περιορίσουν, όλα τα εμπόδια για την εφαρμογή παρόμοιων μέτρων”. Κατά την επόμενη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Βιέννη, τον Δεκέμβριο 1998, αναμένεται να επιβεβαιωθεί αυτή η προσέγγιση.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής Εργασίας του Λουξεμβούργου και με το νέο τίτλο για την απασχόληση της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η Επιτροπή προτίθεται να χορηγήσει οικονομική ενίσχυση στην ανταλλαγή εμπειριών και ορθής πρακτικής καθώς και σε πρότυπα έργα στον τομέα της απασχόλησης. Θα δοθεί σημαντική βαρύτητα στη διάσταση της αστικής ανάπτυξης. Οι εδαφικές συμφωνίες απασχόλησης εφαρμόζονται συχνά στο πλαίσιο ενεργειών αστικής ανάπτυξης και η Επιτροπή θα ενθαρρύνει περισσότερο τις ανταλλαγές απόψεων σε διεθνικό επίπεδο για τις συμφωνίες αυτές. Η στήριξη πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης είναι επίσης σημαντικό στοιχείο του σχεδίου κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, περιλαμβανομένης της κοινοτικής Πρωτοβουλίας για το ανθρώπινο δυναμικό (Δράση 7).

Δράση 3: Στήριξη των “Ευρωπαϊκών Κέντρων Γνώσης”

Στο πλαίσιο του νέου κοινοτικού προγράμματος δράσης για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, θα χορηγηθεί ενίσχυση σε “ευρωπαϊκά κέντρα γνώσης” για το ανθρώπινο δυναμικό και την ανάπτυξη της γνώσης σε αστικές περιοχές.

Αυτά τα κέντρα γνώσης, που εντάσσονται σε ένα συντονισμένο πρόγραμμα της ΕΕ, θα συμβάλλουν στη συγκέντρωση πόρων. Μέσω της οργάνωσης δικτύου θα καταβληθεί προσπάθεια να επωφεληθούν τα μεμονωμένα κέντρα από τις καλύτερες σύγχρονες πρακτικές, περιλαμβανομένης της εφαρμογής τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας για τη μάθηση. Για να ενθαρρυνθούν οι ανταλλαγές ανάμεσα στις ισχυρότερες και ασθενέστερες πόλεις της ΕΕ, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν την επαρκή σύνδεση των κέντρων αυτών με τη χρηματοδότηση των Διαρθρωτικών Ταμείων, που οργανώνεται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων ενεργειών αστικής ανάπτυξης (Δράση 1).

Δράση 4: Προώθηση της συνεργασίας στον αστικό χώρο

Βάσει της νέας κοινοτικής Πρωτοβουλίας για τη διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία, που αποσκοπεί στην προώθηση της ισορροπημένης ανάπτυξης, για την οποία η Επιτροπή προτείνει χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ από το έτος 2000, η Επιτροπή προτίθεται επίσης να καλλιεργήσει τη συνεργασία ανάμεσα στις αστικές περιοχές των διαφόρων κρατών μελών. Η συνεργασία αυτή θα αφορά ειδικότερα στην ανάπτυξη και εφαρμογή κοινών διασυνοριακών και διαπεριφερειακών στρατηγικών αστικής ανάπτυξης και μεθόδων προγραμματισμού. Στο πλαίσιο αυτής της Πρωτοβουλίας, η οργάνωση δικτύων και ομίλων ανάμεσα σε φορείς της ΕΕ και σε αστικά κέντρα στις υπό ένταξη χώρες θα χρηματοδοτείται μέσω του Προγράμματος Διασυνοριακής συνεργασίας PHARE.

Δράση 5: Προώθηση ενός ελκυστικού συστήματος αστικών μεταφορών.

Οι στρατηγικές αστικών μεταφορών πρέπει να αντιμετωπίζουν την επίπτωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης στη λειτουργία των πόλεων και στην ποιότητα ζωής των πολιτών και να εξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους ο υπερβολικός βαθμός εξάρτησης από τα ιδιωτικά οχήματα ενθαρρύνει την άναρχη αστική ανάπτυξη και περιορίζει τη δυνατότητα μετακίνησης των ατόμων χωρίς τη χρησιμοποίηση ιδιωτικού αυτοκινήτου, καθώς και την επίπτωση της ρύπανσης και της ηχορύπανσης στο περιβάλλον μας. Για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αυτά, οι πόλεις χρειάζονται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για να ενθαρρύνουν τη χρησιμοποίηση των δημόσιων μεταφορικών μέσων, του ποδηλάτου, την πεζοπορία και την από κοινού χρήση ιδιωτικών οχημάτων. Σημαντικός είναι ο ρόλος των οικονομικών κινήτρων περιλαμβανομένης, κατά προτίμηση, της επιβολής τέλους για τη χρησιμοποίηση του αστικού οδικού δικτύου. Στην ανακοίνωσή της “Ανάπτυξη του δικτύου πολιτών” (COM (98) 431), η Επιτροπή καθορίζει το πρόγραμμα εργασίας της για τη στήριξη δράσης στις περιοχές αυτές εκ μέρους των αρχών, των επιχειρηματικών φορέων και των ομίλων χρηστών μεταφορικών μέσων.

Οι ελκυστικές αστικές μεταφορές απαιτούν επίσης από τις αρχές των αστικών κέντρων να εκτιμούν ποιο τύπο και επίπεδο δημόσιων μεταφορικών μέσων έχει ανάγκη η περιοχή τους, να καθορίζουν (και να χρηματοδοτούν) την παροχή υπηρεσιών που δεν είναι εμπορικά βιώσιμες, να συνεργάζονται με τους επιχειρηματικούς φορείς στον τομέα των μεταφορών για την ανάπτυξη νέων τύπων υπηρεσιών και για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αξιοποίησης των χορηγούμενων χρηματοδοτήσεων.

Οι καθαρές επαφές ανάμεσα στους επιχειρηματίες και τις αρχές, περιλαμβανομένων των ποιοτικών στόχων, έχουν καθοριστική σημασία. Η Επιτροπή εξετάζει τις δυνατότητες εκσυγχρονισμού του κανονιστικού πλαισίου των εσωτερικών δημόσιων μεταφορικών μέσων, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών, των επιχειρηματικών φορέων και των ομίλων χρηστών, θα αποκομίζουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη.

Δράση 6: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγή εμπειριών για τις οικονομικές επιδόσεις των αστικών περιοχών

Η έρευνα στο πλαίσιο του 5^{ου} προγράμματος-πλαίσιο για την E&TA θα συμβάλει στη βελτίωση της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της οικονομικής ανάπτυξης στις μικρές και μεγάλες πόλεις. Η “πόλη” τονίζεται για πρώτη φορά στο πρόγραμμα-πλαίσιο ως σημαντικό θέμα, με τη μορφή βασικής δράσης “Η πόλη του αύριο και η πολιτιστική κληρονομιά”.

Ο στόχος της βασικής δράσης “Η πόλη του αύριο και η πολιτιστική κληρονομιά” είναι να προωθήσει τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών πόλεων με αξιόπιστες και προσιτές υπηρεσίες. Δίνεται έμφαση στη δημιουργία ενός πλήρους φάσματος αστικών θεμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται η οικονομική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα και η απασχόληση, η επάρκεια της υποδομής σε κτιριακές εγκαταστάσεις και των αστικών μεταφορών (βλέπε επίσης δράσεις στα σημεία 3.2.2, 3.3.2 και 3.4.2).

Συμπληρωματική έρευνα για αστικές περιοχές θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος “Ανταγωνιστική και βιώσιμη ανάπτυξη”, της βασικής δράσης “Προϊόντα, μέθοδος και οργάνωση” και της βασικής δράσης “Επίγειες μεταφορές και θαλάσσια τεχνολογία” που θα συμβάλει στην ανάπτυξη και παγίωση, και θα καταδείξει μια κρίσιμη τεχνολογία οχημάτων και μηχανολογικού εξοπλισμού.

Η Επιτροπή προτίθεται επίσης να πραγματοποιήσει ορισμένες μελέτες σε τομείς που συνδέονται με την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανάπτυξη αστικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των συντελεστών επιδόσεων των πόλεων της ΕΕ και των υπό ένταξη χωρών στους τομείς της οικονομίας και της απασχόλησης, των τοπικών και περιφερειακών συστημάτων φορολόγησης, της επίπτωσης των ΔΕΔ στις πόλεις, και κυρίως στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και στις υπό ένταξη χώρες, και με το ρόλο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία επιχειρήσεων σε αστικές περιοχές.

Η πολιτιστική δημιουργία και κληρονομιά έχουν καθοριστική σημασία για τη ζωτικότητα των πόλεων και τις οικονομικές τους επιδόσεις. Συμβάλλουν στη διαμόρφωση ταυτότητας των πόλεων και του κοινωνικού κεφαλαίου. Μέσω του προγράμματος Raphael, η Επιτροπή θα χρηματοδοτεί ανταλλαγές εμπειριών σχετικά με συστήματα που βελτιώνουν την ελκυστικότητα και την ανταγωνιστικότητα των πόλεων, μέσω της πολιτιστικής δημιουργίας. Η προαναφερθείσα έρευνα θα στηρίξει αυτή τη δράση.

Ο τουρισμός αναψυχής, αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και ο επιχειρηματικός τουρισμός αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία για την οικονομική ευημερία και την απασχόληση στις αστικές περιοχές. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης την ανταλλαγή εμπειριών για τον τουρισμό των πόλεων, με στόχο να αυξηθεί η ικανότητά τους να διαχειρίζονται την τουριστική ροή στο πλαίσιο στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

3.2. Προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης σε αστικές περιοχές

3.2.1 Στόχοι πολιτικής

Ο στόχος πολιτικής στο πλαίσιο αυτής της ενότητας είναι η προώθηση ίσων ευκαιριών και κοινωνικής και οικονομικής ένταξης καθώς και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας κοινωνικών ομάδων χαμηλών εισοδημάτων, που υφίστανται διακρίσεις, και άλλων κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων σε μικρές και μεγάλες πόλεις. Στόχος είναι επίσης η στήριξη της ανάπλασης αστικών περιοχών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Η δράση της ΕΕ πρέπει κατ' εξοχήν να συμβάλει στην επίτευξη των εξής στόχων:

- Να διευρυνθούν οι δυνατότητες απασχόλησης και ένταξης, κυρίως για τον σκληρό πυρήνα των μακροχρόνια ανέργων, των νέων που εγκαταλείπουν το σχολείο, τις μονογονικές οικογένειες και για τις εθνικές ή φυλετικές μειονότητες και για άλλες ομάδες οικονομικά ή κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων.
- Την παροχή επαρκών, εύκολων στην πρόσβαση και προσιτών στις τιμές βασικών υπηρεσιών, κυρίως σε σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, την υγεία, την ενέργεια, τις μεταφορές και επικοινωνίες, την παροχή αστυνομικών και δικαστικών υπηρεσιών, με στόχο την πρόληψη καθώς και την επίλυση προβλημάτων αποκλεισμού.
- Την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, κυρίως μέσω της δημιουργίας επιχειρήσεων, την παροχή της κατάλληλης υποδομής και συμβουλών και άλλων υπηρεσιών στήριξης για τις υπάρχουσες επιχειρήσεις και τις κοινοτικές εταιρείες.
- Τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, τη μείωση της ρύπανσης και την ανάπτυξη φυσικών τοπίων στις αστικές περιοχές και τα περίχωρά τους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.
- Την πρόληψη του εγκλήματος στις πόλεις, περιλαμβανομένης της νεανικής εγκληματικότητας, και την αύξηση της ασφάλειας.
- Την ενίσχυση της τοπικής ικανότητας να ανταποκριθεί στις ειδικές ανάγκες και στο δυναμικό των κοινοτήτων σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές και στα περίχωρά τους, με ολοκληρωμένο τρόπο.

3.2.2 Δράση

Το πλαίσιο κοινοτικής δράσης στον τομέα αυτό έχει διευρυνθεί με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Η αυξημένη συνεργασία στο εσωτερικό της ΕΕ και η ανάπτυξη ανταλλαγών τεχνογνωσίας για την καταπολέμηση του αποκλεισμού και των διακρίσεων μπορεί επίσης να στηριχθεί από τα Διαρθρωτικά Ταμεία σε τοπικό επίπεδο για τις ανάγκες της αναζωογόνησης των πόλεων.

Δράση 7: Συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού

Όταν επικυρωθεί, η Συνθήκη του Άμστερνταμ θα παρέξει εντολή για δράση στην Κοινότητα: α) για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της εντατικοποίησης και της βελτίωσης της συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη μέλη σε αυτό τον τομέα (άρθρο 137) και β) για την ανάληψη της κατάλληλης δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλής ή εθνικής προέλευσης, θρησκευματος ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού (άρθρο 13).

Η επίπτωση της κοινοτικής δράσης σε αυτούς τους δύο τομείς, αν και οριζόντιου χαρακτήρα, μπορεί να έχει μεγάλη σημασία για τις μεγάλες και μικρές πόλεις. Οι αστικές περιοχές αποτελούν πεδία πολύμορφων διακρίσεων. Στις πόλεις, μπορούν να εφαρμοστούν μέτρα κατά των διακρίσεων με σημαντική επίπτωση, τα οποία μπορούν να προβληθούν κατάλληλα. Η μεγάλη συγκέντρωση φαινομένων αποκλεισμού σε πολλές πόλεις δημιουργεί πεδίο για συνεργασία ανάμεσα στα κράτη μέλη ως προς τις πολιτικές και τα μέτρα που προωθούν την ένταξη στον αστικό ιστό. Αν και πολλά από τα προβλήματα αυτά είναι παρόμοια σε όλη την Ευρώπη, οι διαφορετικές προσεγγίσεις που επιλέγονται σε διαφορετικούς τόπους παρέχουν πλούσια εμπειρία, την οποία η δράση σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να αξιολογήσει και να αξιοποιήσει.

Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να προωθήσει τη συνεργασία ειδικά για τα αστικά κέντρα, όπου αυτό είναι αναγκαίο, καθώς και να εμπλέξει τη ΜΚΟ και τους άλλους φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Η συνεργασία θα αφορά τυπικά την απόκτηση και ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με τη φύση και τη βαρύτητα του αποκλεισμού, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η κοινωνική ένταξη θα γίνει βασικό αντικείμενο προβληματισμού.

Η συνεργασία για τη διερεύνηση νέων μέσων καταπολέμησης των διακρίσεων και των ανισοτήτων ως προς την πρόσβαση στην αγορά εργασίας θα είναι το αντικείμενο της κοινοτικής Πρωτοβουλίας για το ανθρώπινο δυναμικό, η οποία έχει προταθεί για χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Η Πρωτοβουλία αυτή θα στηρίζει νέους τρόπους αντιμετώπισης των διακρίσεων και ανισοτήτων σε σχέση με την απασχόληση και θα χρηματοδοτεί ολοκληρωμένα έργα με πολλούς εταίρους, στα οποία θα συμμετέχουν ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας και μη κυβερνητικές οργανώσεις, που θα συνεργάζονται ως μέλη ευρύτερων διεθνικών δικτύων. Τα έργα θα αφορούν στους μηχανισμούς, οι οποίοι δημιουργούν ή ενισχύουν τις διακρίσεις καθώς και τις πολιτικές που είναι δυνατό να σφυρηλατούν την κοινωνική ένταξη, με στόχο την ανάπτυξη κοινών ορθών πρακτικών, οι οποίες θα ενταχθούν στις εθνικές και τις κοινοτικές πολιτικές. Οι δημόσιες αρχές και οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης των αστικών κέντρων θα είναι βασικοί εταίροι στην υλοποίηση αυτών των έργων.

Η κοινοτική δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων μπορεί να συνδυάζει νομοθετικές προτάσεις με πρόγραμμα δράσης που θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση της γνώσης, στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και στην ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση.

Σε αναμονή της έναρξης της ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ (άρθρο 3 παράγραφος 2), η Επιτροπή έχει προτείνει επίσης τη χρηματοδότηση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία για την εξάλειψη των ανισοτήτων. Η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που θα προβλέπουν τη συστηματική εκτίμηση της συμβολής των Διαρθρωτικών Ταμείων στη μείωση του αποκλεισμού, της φτώχειας και άλλων ανισοτήτων.

Δράση 8: Οικονομική ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων για την τοπική δράση αναζωογόνησης αστικών περιοχών

Η ανάγκη για την υλοποίηση πολυκλαδικών πολιτικών σε τοπική βάση αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο για την αναζωογόνηση αστικών περιοχών. Οι πολιτικές αυτές πρέπει να καταπολεμούν τα φαινόμενα συγκέντρωσης κοινωνικής ένδειας, υποβάθμισης του περιβάλλοντος, της εγκληματικότητας και της οικονομικής παρακμής, σε συγκεκριμένες περιοχές αστικών κέντρων. Εντούτοις, τα προβλήματα υποβαθμισμένων περιοχών δεν είναι δυνατό να επιλυθούν με πολιτικές που εστιάζονται αποκλειστικά σε αυτές τις περιοχές. Η δράση πρέπει να εντάσσει τις περιοχές αυτές στον ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και φυσικό ιστό του αστικού κέντρου και της ευρύτερης περιφέρειας.

Η Επιτροπή έχει προτείνει, σύμφωνα με το νέο Στόχο 2, να αποσκοπεί η στήριξη που χορηγούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία στην οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση περιοχών με διαρθρωτικές δυσκολίες, συμπεριλαμβανομένων των αστικών περιοχών.

Τα σχέδια κανονισμών αναφέρουν ότι “οι προβληματικές αστικές περιοχές” πρέπει να πληρούν τουλάχιστον ένα από τα εξής κριτήρια: ποσοστό ανεργίας υψηλότερο από τον κοινοτικό μέσο όρο· υψηλό επίπεδο φτώχειας, περιλαμβανομένων των κακών συνθηκών στέγασης· ιδιαίτερα υποβαθμισμένο περιβάλλον· υψηλά ποσοστά εγκληματικότητας· χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Το ενδεικνυόμενο μέγεθος της περιοχής σε όρους πληθυσμού θα διαφοροποιείται σε συνάρτηση με τις ειδικές επενδυτικές ανάγκες, τους διαθέσιμους πόρους και το αστικό και εθνικό πλαίσιο. Η οριοθέτηση των περιοχών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη αυτούς τους παράγοντες, θα πρέπει όμως να αποφεύγεται ο κατακερματισμός πόρων. Επιπλέον, κατά τη διαδικασία επιλογής των περιοχών, δεν θα πρέπει να στιγματίζονται οι συνοικίες αστικών κέντρων.

Οι αστικές περιοχές εντός των περιφερειών του Στόχου 1 και εντός άλλων περιφερειών του Στόχου 2 που βρίσκονται στη διαδικασία μετατροπής θα είναι επίσης σε θέση να υιοθετούν τοπικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση αστικών προβλημάτων. Σύμφωνα με τις προτάσεις κανονισμών, οι προσπάθειες που εστιάζονται σε συγκεκριμένες συνοικίες θα εντάσσονται σε ευρύτερα προγράμματα για τις περιφέρειες των Στόχων 1 και 2. Στην περίπτωση του Στόχου 2, ο προγραμματισμός θα επιτρέπει τη δημιουργία συνδέσεων ανάμεσα σε αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και σε άλλες υπό μετατροπή περιοχές που είναι επιλέξιμες για τον Στόχο 2 (βιομηχανικές, αγροτικές και περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία).

Οι δράσεις για την αναζωογόνηση αστικών περιοχών σε τοπικό πλαίσιο πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αναπτυξιακών σχεδίων ή σχεδίων μετατροπής, κοινοτικών πλαισίων στήριξης, ενιαίων εγγράφων προγραμματισμού και επιχειρησιακών προγραμμάτων καθώς και του συμπληρωματικού προγραμματισμού, όπως προβλέπει το άρθρο 14 του σχεδίου κανονισμού περί του καθορισμού των γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Όπως και στην περίπτωση των ολοκληρωμένων δράσεων αστικής ανάπτυξης, που αναφέρονται στο σημείο 3.1.2 (των οποίων μπορούν επίσης να αποτελούν τμήμα), οι ενέργειες αναζωογόνησης αστικών περιοχών σε τοπικό πλαίσιο δράσης θεωρούνται βασικά στοιχεία των περιφερειακών προγραμμάτων, και όχι εναλλακτικές εκδοχές αυτών των προγραμμάτων.

Η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει κατευθυντήριες γραμμές για τη χρησιμοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων βάσει των Στόχων 1 και 2, που θα προωθούν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση αναζωογόνησης αστικών περιοχών σε τοπικό πλαίσιο δράσης, η οποία θα βασίζεται στις θετικές εμπειρίες στα κράτη μέλη, στις τρέχουσες κοινοτικές Πρωτοβουλίες URBAN και INTEGRA και στα πρότυπα αστικά έργα που χρηματοδοτεί το

ΕΤΠΑ. Βασικά χαρακτηριστικά των ενεργειών αστικής ανάπλασης σε τοπικό πλαίσιο δράσης είναι:

- η ισχυρή εταιρική σχέση για τον καθορισμό των κινδύνων, της στρατηγικής, των προτεραιοτήτων, την κατανομή πόρων και την εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής. Στις εταιρικές σχέσεις πρέπει να συμμετέχουν οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς, ΜΚΟ και σωματεία κατοίκων των περιοχών·
- η σύνδεση του στρατηγικού σχεδίου για την εξεταζόμενη περιοχή με το οικονομικό, κοινωνικό και φυσικό δίκτυο της ευρύτερης αστικής περιοχής, και η σύνδεση των σωματείων (σε επίπεδο γειτονιάς) με τους αρμόδιους φορείς για τον καθορισμό της κοινωνικής και οικονομικής στρατηγικής του ευρύτερου αστικού κέντρου·
- η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών θεμάτων και των ζητημάτων που αφορούν στην ασφάλεια και τις μεταφορές, περιλαμβανομένης της πρόσβασης σε θέσεις εργασίας και των δυνατοτήτων κατάρτισης για άτομα που προέρχονται από περιοχές με έντονα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού·
- η δημιουργία τοπικών ικανοτήτων και συμμετοχή ομάδων κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων·
- μια πολυετής και συμβατική προσέγγιση με συμπεφωνημένα αποτελέσματα και τρόπους μέτρησης των επιδόσεων.

Τα κράτη μέλη μπορούν να περιλάβουν συμπληρωματικά μέτρα στα προγράμματα, σε συνδυασμό με εκείνα που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Δράση 9: Σχολεία που παρέχουν δεύτερη ευκαιρία

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και “Οι νέοι για την Ευρώπη”, η Επιτροπή θα στηρίζει καινοτόμες ενέργειες που εστιάζονται στην παροχή μιας δεύτερης ευκαιρίας για εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στις αστικές περιοχές. Τα προγράμματα θα στηρίζουν, κατά κύριο λόγο, εταιρικές σχέσεις σχολείων σε διεθνικό επίπεδο, θα περιέχουν μέτρα για την αντιμετώπιση της αποτυχίας στο σχολείο, δράσεις για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού στις μειονεκτικές περιοχές και ενέργειες κατάρτισης εκπαιδευτών.

Δράση 10: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγές εμπειριών σε θέματα διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού και αστικής ανάπλασης

Η έρευνα, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ σε θέματα διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού, φτώχειας και εγκληματικότητας στις αστικές περιοχές θα ενισχυθεί με μέτρα τα οποία προτίθεται να λάβει η Επιτροπή βάσει των άρθρων 13 και 137 της νέας Συνθήκης του Άμστερνταμ, καθώς και στο πλαίσιο βασικών ενεργειών για τη βελτίωση της “κοινωνικό-οικονομικής βάσης γνώσεων” του 5^{ου} προγράμματος-πλασίου για την Ε&ΤΑ. Στις προτεραιότητες της έρευνας θα περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν την κοινωνική συνοχή και την πολυπολιτισμικότητα, στις χωροταξικές διαστάσεις των μεθόδων και πολιτικών καταπολέμησης του αποκλεισμού, στη δημιουργία δεικτών κοινωνικού αποκλεισμού / ένταξης και σε “συστήματα επείγουσας προειδοποίησης”, σε υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας καθώς και στην ποιότητα ζωής. Προτείνονται δραστηριότητες συμπληρωματικής έρευνας στο πλαίσιο της βασικής δράσης για την “γήρανση του πληθυσμού” του 5^{ου} προγράμματος-πλασίου. Θα υπάρξει επίσης ανταλλαγή εμπειριών που θα αφορούν στη μεταβολή συμπεριφορών και στη βελτίωση της

νομοθεσίας σε θέματα διακρίσεων, πρόληψης της εγκληματικότητας, ποιότητας ζωής και των αναγκών των ηλικιωμένων ατόμων στους τομείς της στέγης, της φροντίδας, της μετακίνησης, των δυνατοτήτων πρόσβασης, του ελεύθερου χρόνου κλπ.

Η Επιτροπή θα θέσει σε εφαρμογή πρότυπα έργα για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, της επιθετικότητας και για τη συλλογή και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις ορθές πρακτικές και εμπειρίες. Τα ζητήματα αυτά θα αντιμετωπίζονται σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας.

3.3. Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: προς μία τοπική και παγκόσμια αειφόρο ανάπτυξη

3.3.1 Στόχοι πολιτικής

Ο γενικός στόχος σε αυτό τον τομέα είναι η προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, έτσι ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής, να διασφαλιστεί η ανθρώπινη υγεία και να προστατευθούν τα τοπικά και παγκόσμια οικοσυστήματα. Πρέπει να περιοριστεί η συνολική περιβαλλοντική επίπτωση (ή τα “αποτυπώματα” στο περιβάλλον) των αστικών δραστηριοτήτων, εφόσον αυτό θα βελτιώσει το περιβάλλον των αστικών περιοχών και της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου. Η δράση της ΕΕ πρέπει κυρίως να συμβάλει στην επίτευξη των εξής στόχων:

- Τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα στις αστικές περιοχές, της επάρκειας και της ποιότητας των αποθεμάτων πόσιμου νερού, την προστασία και διαχείριση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, τη μείωση στην πηγή προέλευσης της ποσότητας των απορριμμάτων, για τα οποία απαιτείται τελική διάθεση και τη μείωση της ηχορύπανσης.
- Προστασία και βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και προώθηση της βιοποικιλότητας και των χώρων πρασίνου στις αστικές περιοχές.
- Προώθηση οικιστικών σχεδίων που βασίζονται στην αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων και περιορίζουν στο ελάχιστο την καταπάτηση γης και την άναρχη αστική δόμηση.
- Ο περιορισμός στο ελάχιστο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μεταφορών, μέσω της επιδίωξης μιας οικονομικής ανάπτυξης που να βασίζεται λιγότερο στις μεταφορές και μέσω της ενθάρρυνσης της χρησιμοποίησης περισσότερο φιλικών προς το περιβάλλον συστημάτων μεταφορών.
- Βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων, μέσω της προώθησης ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης σε όλους τους τομείς.
- Επίτευξη μετρήσιμων και σημαντικών μειώσεων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στις αστικές περιοχές, κυρίως μέσω της ορθολογικής χρήσης ενέργειας, της αυξημένης χρησιμοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της συνδυασμένης παραγωγής ισχύος και θερμότητας και της μείωσης της παραγωγής αποβλήτων.
- Περιορισμός στο ελάχιστο και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών κινδύνων στις αστικές περιοχές.
- Προώθηση περισσότερο ολιστικών, ολοκληρωμένων και φιλικών προς το περιβάλλον προσεγγίσεων για τη διαχείριση των αστικών περιοχών· στο εσωτερικό λειτουργικών αστικών περιοχών, ενδυνάμωση αναπτυξιακών προσεγγίσεων που βασίζονται στα οικοσυστήματα και αναγνωρίζουν την αλληλεξάρτηση ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό τη σύνδεση ανάμεσα στα αστικά κέντρα και στη γύρω ύπαιθρο.

3.3.2 Δράση

Αν και όλα τα ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής έχουν κάποια επίπτωση στο αστικό περιβάλλον, οι ενέργειες που αναφέρονται εδώ είναι αυτές που κρίνεται ότι θα έχουν πιθανότατα απτά αποτελέσματα, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επίδειξης, στις αστικές περιοχές, ή να ενθαρρύνουν ολοκληρωμένες και βιώσιμες προσεγγίσεις για την αστική ανάπτυξη και διαχείριση. Η νομοθεσία εξακολουθεί να είναι το βασικό μέσο περιβαλλοντικής πολιτικής. Εντούτοις, μέσω του 5^{ου} προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, η νομοθετική προσέγγιση συμπληρώνεται από ένα φάσμα μέτρων που θα δώσουν τη δυνατότητα στις διάφορες ομάδες, περιλαμβανομένων όλων των βαθμίδων διακυβέρνησης, να ανταποκριθούν στις κοινές ευθύνες τους απέναντι στο περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν χρηματοδότηση, φορολογικά μέτρα (όπως οι περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις), οικονομικά κίνητρα, ευαισθητοποίηση και μέσα αναφοράς, όπως το οικολογικό σήμα και οι συνεταιριστικές δράσεις (π.χ. εθελοντικές συμφωνίες με τη βιομηχανία). Η διαδικασία συναπόφασης για την αναθεώρηση του 5^{ου} προγράμματος δράσης δεσμεύει την Κοινότητα να αναπτύξει μια συνολικότερη προσέγγιση για τα θέματα αστικής ανάπτυξης και να διευρύνει το φάσμα μέσων, και κυρίως τα μέτρα που βασίζονται στη λειτουργία των αγορών (όπως η περιβαλλοντική διάσταση της λογιστικής).

Δράση 11: Καλύτερη εφαρμογή της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε επίπεδο αστικών περιοχών

Για να εξασφαλιστεί η περαιτέρω βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, έχει ιδιαίτερη σημασία η αποτελεσματική εφαρμογή των υφισταμένων οδηγιών για την ποιότητα του αέρα, για τα αστικά λύματα, για το πόσιμο νερό, για τα ύδατα κολύμβησης, για τα απόβλητα, για τον ολοκληρωμένο έλεγχο της ρύπανσης και για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, περιλαμβανομένων των ενεργειών των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Η ανακοίνωση του 1996 για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για το περιβάλλον⁹ περιείχε μέτρα για τη βελτίωση της εφαρμογής. Η ΕΕ προτρέπει να προωθήσει την ενεργότερη συμμετοχή των πολιτών σε αυτές τις διαδικασίες. Για να εξασφαλίσει μεγαλύτερη συνέπεια στην εφαρμογή και επιβολή της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τη δημιουργία δικτύων συντονισμού στο εσωτερικό των κρατών μελών, που θα συνδέονται με άτυπα δίκτυα για την εφαρμογή και την επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (IMPEL). Τα μέτρα αυτά αναμένεται ότι θα συμβάλλουν στη δημιουργία ισχυρότερων σχέσεων ανάμεσα στις αστικές τοπικές αρχές, οι οποίες θα έχουν ευθύνες επιβολής του νόμου, και στη μεγαλύτερη συνεργασία ανάμεσα στους αρμόδιους για την εφαρμογή της νομοθεσίας τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά στην ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων σε άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ, όπως απαιτεί η Συνθήκη. Η οδηγία 85/337/ΕΟΚ, σχετικά με τις επιπτώσεις ορισμένων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, αποτελεί σήμερα το βασικό μέσο που εξασφαλίζει ότι πολλά νέα έργα αστικής ανάπτυξης είναι ασφαλή για το περιβάλλον και ότι, προτού να δοθεί η έγκριση, πραγματοποιείται δημόσια διαβούλευση. Η Επιτροπή αναζητεί τρόπους για τη βελτίωση της εφαρμογής της οδηγίας. Η έκδοση της προταθείσας οδηγίας για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον

(στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση) (ΣΠΕ) θα προβλέπει τη διενέργεια της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων νωρίτερα, στο στάδιο του σχεδιασμού, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα επιλογής των περισσότερο βιώσιμων εναλλακτικών επιλογών για την αστική ανάπτυξη.

Δράση 12: Συμπληρωματική νομοθεσία για τα απόβλητα, την ποιότητα του αέρα, τα ύδατα και την ηχορύπανση

Εκτός από τον έλεγχο των αποβλήτων και συγκεκριμένων ρύπων, η νομοθεσία σε αυτούς τους βασικούς τομείς απαιτεί την εφαρμογή ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για τη διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι οδηγίες για τα απόβλητα¹⁰ υποχρεώνουν ήδη τα κράτη μέλη να καταρτίσουν σχέδια διαχείρισης που να εντοπίζουν την ποσότητα, την προέλευση και τους τρόπους διάθεσης των αποβλήτων διαφόρων τύπων. Μέσω των νέων και τροποποιημένων οδηγιών, καλούνται όλο και περισσότερο τα κράτη μέλη να καταρτίζουν προγράμματα χωριστής συλλογής αποβλήτων και να βρίσκουν λύσεις για τρόπους διάθεσης ειδικών αποβλήτων, όπως διάφορα καταναλωτικά προϊόντα που δεν χρησιμοποιούνται πλέον (κυρίως οχήματα και ηλεκτρικές συσκευές) και οργανικές ύλες.

Η οδηγία-πλαίσιο 96/62/ΕΚ για την ποιότητα του αέρα συνδυάζει ανώτατες τιμές για διάφορους ρύπους με την υποχρέωση των κρατών μελών να καταρτίζουν λεπτομερή σχέδια δράσης σε επίπεδο αστικών περιοχών ή αστικών οικισμών, που να αποδεικνύουν τρόπους τήρησης των ανώτατων ορίων, και να ενημερώνουν τους πολίτες όταν σημειώνεται υπέρβαση των ορίων ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Η οδηγία επιτρέπει επίσης στην Επιτροπή να δημοσιεύει ετήσιο κατάλογο των πόλεων που δεν συμμορφώνονται με αυτές τις διατάξεις, μέτρο το οποίο μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στην εικόνα μιας πόλης. Σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, η Επιτροπή θα επεξεργασθεί κατευθυντήριες γραμμές που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές να εφαρμόσουν αυτή την οδηγία.

Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να εξασφαλίσει ώστε το ζήτημα της αστικής ανάπτυξης να λαμβάνεται υπόψη κατά τη συνολική επεξεργασία της νέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των άλλων μέσων. Ένας από τους τρόπους για να το πετύχει είναι μέσω της συμμετοχής των υπεύθυνων φορέων διακυβέρνησης των αστικών κέντρων στη διατύπωση νέων νομοθετικών μέσων, όπως συμβαίνει σήμερα με την επεξεργασία της νομοθεσίας για την ηχορύπανση.

Δράση 13: Μεγαλύτερη καταπολέμηση της ρύπανσης και απορρύπανση μικρών και μεγάλων πόλεων

Η ΕΕ έχει θέσει ήδη σε λειτουργία ένα ισχυρό καθεστώς για την ολοκλήρωση των μέτρων πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης, προς όφελος των αστικών περιοχών¹¹.

Η νομοθεσία που θα προταθεί στο πλαίσιο της Λευκής Βίβλου για την Περιβαλλοντική Νομική Ευθύνη θα θεσπίσει μέτρα για την πρόληψη και την εφαρμογή της αρχής “ο ρυπαίνων πληρώνει”, θα προσδιορίζει την ευθύνη για την απορρύπανση μολυσμένων εκτάσεων και θα εξασφαλίζει τη χορήγηση των απαιτούμενων πόρων για την αποκατάσταση και την απορρύπανση. Το καθεστώς περιβαλλοντικής νομικής ευθύνης θα εφαρμόζεται και σε άλλους τύπους περιβαλλοντικής ζημίας, περιλαμβανομένης της ζημίας των φυσικών πόρων, παραδείγματος χάρι αυτών που προστατεύονται από τις οδηγίες για

τα οικοσυστήματα και τα πτηνά και από την οδηγία-πλαίσιο για την ποιότητα των υδάτων. Αν και οι περισσότεροι από αυτούς τους τόπους βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, ορισμένες από αυτές γειτονεύουν με μεγάλα αστικά κέντρα, ενώ ο χώρος διαβίωσης ορισμένων προστατευόμενων ειδών βρίσκεται σε αστικές περιοχές.

Δράση 14: Συμβολή στη μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης των αστικών μεταφορών

Η μείωση της επίπτωσης των μεταφορών στις αστικές περιοχές απαιτεί την ανάληψη δράσης σε ένα ευρύ μέτωπο. Στη δράση αυτή περιλαμβάνεται η μείωση της ποσότητας ρύπων που εκπέμπει κάθε μεταφορικό μέσο ανά χιλιόμετρο, η ενθάρρυνση της μεταστροφής προς περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα μεταφορών, η μεγαλύτερη έμφαση στους παράγοντες που καθορίζουν τη συνολική ζήτηση μεταφορικών υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναθεώρησης των κατευθυντήριων γραμμών του Συμβουλίου για τα ΔΕΔ-Μ, η οποία θα αρχίσει το 1999, η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα να περιληφθούν οι εναλλακτικοί τερματικοί σταθμοί μεταφοράς επιβατών. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης κατά πόσο συντρέχουν ειδικές περιστάσεις που επιβάλλουν να περιληφθούν στο δίκτυο οι τοπικές και περιφερειακές συνδέσεις υποδομών και το πώς θα εξασφαλιστεί ότι τα συστήματα ΔΕΔ-Μ λαμβάνουν υπόψη τη δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με κινητικά προβλήματα, καθώς και με ποιόν τρόπο θα ενθαρρυνθούν οι φορείς των έργων να αξιοποιήσουν τις νέες δυνατότητες που δημιουργούνται από την αύξηση της ικανότητας για την προώθηση βιώσιμων μεταφορικών μέσων και για τη βελτίωση του τοπικού περιβάλλοντος.

Η τεχνολογική πρόοδος και η μεταστροφή προς εναλλακτικά καύσιμα είναι απαραίτητα για τη μείωση των εκπομπών που προέρχονται από όλους τους τύπους οχημάτων. Το πρόγραμμα "Auto Oil" αποτελεί βασικό μέτρο προς αυτή την κατεύθυνση. Η Επιτροπή θα θέσει προαιρετικά υψηλά πρότυπα για τα οχήματα, που θα παρέχουν στις αστικές αρχές μια τεράστια δυνατότητα να προωθούν φιλικά προς το περιβάλλον οχήματα και κινητήρες σε συγκεκριμένους τύπους μεταφορικών μέσων, όπως τα ταξί, τα λεωφορεία, τα εμπορικά οχήματα και τα απορριμματοφόρα. Η Επιτροπή εφαρμόζει την κοινοτική στρατηγική για τις εκπομπές CO₂ από τα ιδιωτικά οχήματα, μέσω περιβαλλοντικής συμφωνίας με την αυτοκινητοβιομηχανία, μέσω νομοθετικών προτάσεων για σύστημα παρακολούθησης και μέσω ενός προγράμματος πληροφόρησης των καταναλωτών σχετικά με την εξοικονόμηση καυσίμων.

Δράση 15: Βιώσιμη αστική διαχείριση της ενέργειας

Λόγω της χρησιμοποίησης σημαντικών ενεργειακών πόρων και όλων των συναφών περιβαλλοντικών προβλημάτων, πρέπει να προωθηθούν μέθοδοι διαχείρισης που θα εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των ενεργειακών πηγών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για να εξασφαλίσει υψηλότερο βαθμό ενεργειακής απόδοσης και εξοικονόμηση ενέργειας καθώς και εντατικότερη χρησιμοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις αστικές περιοχές, μέσω ενεργειών που θα περιλαμβάνονται σε όλες τις συναφείς πολιτικές και μέσω των προγραμμάτων ALTENER II και SAVE II και των σχετικών τμημάτων του 5^{ου} προγράμματος-πλαισίου για την Ε&ΤΑ.

Θα προταθεί σχέδιο δράσης με μια συνιστώσα αστικής ανάπτυξης, το οποίο θα καθορίζει προτεραιότητες για την πολιτική της Κοινότητας για την ενεργειακή απόδοση, στο πλαίσιο των συμφωνιών του Κυότο. Θα προταθούν ενέργειες με μια συνιστώσα αστικής

ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Λευκής Βίβλου για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να εξασφαλίσει επίσης ώστε τα θέματα αστικής ανάπτυξης να λαμβάνονται υπόψη κατά την επεξεργασία νέων νομοθετικών πράξεων και άλλων μέσων.

Επειδή απαιτείται η δράση σε τοπικό επίπεδο, η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενθαρρύνει τη δημιουργία τοπικών και περιφερειακών οργανισμών διαχείρισης της ενέργειας μέσω του προγράμματος SAVE II. Θα εξασφαλιστεί επίσης μεγαλύτερη πρόσβαση των τοπικών αρχών στις χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων, όπως προβλέπεται παρακάτω, στη Δράση 18. Επιπλέον, θα καθιερωθούν συνεργασίες με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές των υπό ένταξη χωρών.

Δράση 16: Προστασία του κλίματος

Τα πρώτα μέτρα του προγράμματος μετά τη διάσκεψη του Κυότο για την προστασία του κλίματος καθορίζονται στην ανακοίνωση για τις κλιματικές μεταβολές «Για μια Στρατηγική της ΕΕ μετά το Κυότο»¹². Η ανακοίνωση αυτή θίγει βασικά θέματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν και σε κοινοτικό επίπεδο και σε επίπεδο κρατών μελών, όπως για παράδειγμα την ενεργειακή απόδοση και τον διπλασιασμό του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ώστε να ανέλθει στο 12% μέχρι το έτος 2010, τις μεταφορές και τη διάθεση των αποβλήτων, θέματα που έχουν όλα μεγάλη σημασία για τις αστικές περιοχές. Τα μέτρα που θα πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη θα έχουν αναπόφευκτα επίπτωση στις πόλεις. Διάφορα άλλα υπό επεξεργασία μέτρα είναι πιθανό να βελτιώσουν το πλαίσιο εργασίας για την επίτευξη της αειφόρου αστικής ανάπτυξης, και κυρίως η πρόταση οδηγίας για τη φορολόγηση προϊόντων ενέργειας που πρέπει να συμβάλουν στη μείωση των εκπομπών CO₂. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επιβάλει φόρους CO₂, προκειμένου να πετύχουν μείωση των εκπομπών που θα υπερβαίνει τους στόχους του Κυότο. Οι προσπάθειες αυτές θα διευκολυνθούν με την έγκριση της παρούσας πρότασης.

Δράση 17: Η επέκταση του οικολογικού σήματος και της οικολογικής διαχείρισης και του συστήματος ελέγχου (EMAS)

Αυτά τα δύο συστήματα, που βασίζονται στη λειτουργία της αγοράς, έχουν στόχο να εξασφαλίσουν την επιβράβευση στην αγορά των ασφαλών για το περιβάλλον προϊόντων (οικολογικό σήμα) και των μεθόδων παραγωγής (EMAS)¹³. Η συμμετοχή στα συστήματα αυτά είναι εθελοντική. Οι κανονισμοί και για τα δύο συστήματα, που αρχικά προορίζονταν για τη μεταποιητική βιομηχανία, επανεξετάζονται σήμερα, προκειμένου να επεκταθεί η εφαρμογή τους σε περισσότερους τομείς, περιλαμβανομένων των υπηρεσιών (παραδείγματος χάρη στους τομείς του τουρισμού, των μεταφορών, των τραπεζών και των ασφαλειών). Η αναθεώρηση του Ecolabel συζητείται σήμερα με τα άλλα όργανα της ΕΕ. Η ύπαρξη δηλωμένων “οικολογικών” προϊόντων και υπηρεσιών θα διευκολύνει τον ασφαλή για το περιβάλλον εφοδιασμό του κοινού. Η εφαρμογή αυτών των συστημάτων και άλλων φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων διαχείρισης πρέπει να ενθαρρύνεται κατ'εξοχήν στις ΜΜΕ, των οποίων οι φιλικές για το περιβάλλον επιδόσεις έχουν μεγάλη σημασία, σε περίπτωση που διατηρηθούν και ενθαρρυνθούν μικτές χρήσης γης στα αστικά κέντρα.

Η ολοκλήρωση της αναθεώρησης του κανονισμού σχετικά με την οικολογική διαχείριση και τον έλεγχο, βάσει της οποίας θα επεκταθεί η εφαρμογή του στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (σε συνάρτηση με την επιτυχή πειραματική δράση σε ορισμένα κράτη μέλη), θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του ως μέσο και για καλύτερη διαχείριση των

πόλεων και για συμμόρφωση με τη νομοθεσία (εφόσον οι οργανώσεις με σήμα EMAS εξασφαλίζουν την τήρηση των νομικών υποχρεώσεων).

Το EMAS εφαρμόζεται επίσης στον τομέα των προμηθειών του δημοσίου, δεδομένης της απαίτησης για τους επιχειρηματικούς φορείς που συμμετέχουν στο EMAS να ελέγχουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των αναδόχων τους, των υπεργολάβων και των προμηθευτών τους. Η αγορά ασφαλών για το περιβάλλον αγαθών και υπηρεσιών, περιλαμβανομένων των μεταφορικών μέσων, από τις τοπικές αρχές των πόλεων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τρόπους με τους οποίους οι αρχές αυτές μπορούν να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο εξασφαλίζει πεδίο δράσης και η Επιτροπή επιθυμεί οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να το αξιοποιήσουν περισσότερο. Η πρόσφατη ανακοίνωση για τις προμήθειες του δημοσίου¹⁴ δεσμεύει την Επιτροπή να δημοσιεύσει ένα επεξηγηματικό έγγραφο σχετικά με την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στις προμήθειες του δημοσίου. Συντάσσεται επίσης ανακοίνωση για την εσωτερική αγορά και το περιβάλλον.

Δράση 18: Η χρηματοδοτική ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ για την προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος

Πολλές από τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στις περιφέρειες του Στόχου 1 και του Στόχου 2 καθώς και τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής, έχουν άμεσες επιπτώσεις στο αστικό περιβάλλον. Οι ισχύοντες και οι προταθέντες κανονισμοί για τα Διαρθρωτικά Ταμεία απαιτούν, ώστε οι εφαρμοζόμενες ενέργειες να είναι συμβατές με τις κοινοτικές πολιτικές, περιλαμβανομένης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για να εξασφαλίσει το ότι η χρηματοδότηση θα μπορεί να προστατεύει και να βελτιώνει το αστικό περιβάλλον. Σύμφωνα με τα σχέδια κανονισμών, οι κατευθυντήριες γραμμές για τη χρησιμοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων θα περιέχουν ρητή αναφορά στην ανάγκη εφαρμογής κριτηρίων αειφόρου διαχείρισης του περιβάλλοντος, τα οποία θα διέπουν την επιλογή αναπτυξιακής στρατηγικής· τη δέσμευση των δικαιούχων οργανώσεων να ασκούν ορθή περιβαλλοντική διαχείριση· τη συμμόρφωση προς την κοινοτική νομοθεσία, περιλαμβανομένης της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της συμμετοχής περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Θα δοθεί επίσης έμφαση σε μέτρα που θα προωθούν την ορθολογική χρησιμοποίηση και την αποτελεσματική διαχείριση ενέργειας και τη χρησιμοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας· την ελάχιστη δυνατή παραγωγή αποβλήτων και την εφαρμογή καθαρών τεχνολογιών· τη βιωσιμότητα των μεταφορών και τη βελτίωση των δημόσιων μεταφορικών μέσων· την ευέλικτη μικτή χρήση γης για τους σκοπούς της αστικής ανάπτυξης· την ανάπλαση και αποκατάσταση του αστικού ιστού δείχνοντας προτίμηση στην επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εκτάσεων και όχι στην εκμετάλλευση χώρων πρασίνου· την ελκυστικότητα των αστικών κέντρων μέσω της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς· την προστασία και βελτίωση ανοικτών χώρων (περιλαμβανομένης της γεωργικής γης) εντός των αστικών περιοχών και στις περιφερειακές περιοχές· ελαχιστοποίηση και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων· τις νέες δυνατότητες απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης σε συνδυασμό με τις περιβαλλοντικές ανάγκες.

Τα κριτήρια βιώσιμης ανάπτυξης σημαίνουν ότι δεν είναι δυνατό να στηριχθούν προτάσεις για βελτίωση τοπικών και περιφερειακών οδικών δικτύων που θα είχαν σαν αποτέλεσμα την επιδείνωση των προβλημάτων κυκλοφοριακής συμφόρησης. Αντίθετα, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι κατάλληλες βελτιώσεις του συστήματος δημόσιων μεταφορών, που θα εντάσσονται σε μια ευρύτερη αντίληψη περιφερειακής ανάπτυξης, μπορεί να βελτιώσουν την ικανότητα αστικών περιοχών να δημιουργούν θέσεις εργασίας και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη, στην αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας και στη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Οι αγροτικές περιοχές μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που παρέχονται από τις μικρές και μεγάλες πόλεις, παραδείγματος χάρη στους τομείς της ενέργειας από βιομάζα και του οικολογικού τουρισμού. Οι πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης θα ενθαρρύνουν περισσότερο τη διαφοροποίηση των αγροτικών δραστηριοτήτων. Οι προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής περιλαμβάνουν ορισμένα μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν σε περιαστικές περιοχές. Κατά την εφαρμογή αυτών των μέτρων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν για την προστασία της βιοποικιλότητας, των τοπίων, της ποιότητας του πόσιμου νερού και των υπόγειων υδάτων. Τα πρότυπα οικοσυστημάτων είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την κατανόηση των σύνθετων διασυνδέσεων ανάμεσα στα αστικά κέντρα και τα αγροτικά περίχωρά τους.

Δράση 19: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγή εμπειριών για το αστικό περιβάλλον

Μέσω του 5^{ου} προγράμματος-πλαίσου για την E&TA, και κυρίως της βασικής δράσης “Η πόλη του αύριο και η πολιτιστική κληρονομιά”, η Επιτροπή θα στηρίξει την έρευνα για την αειφόρο ανάπτυξη των πόλεων. Η έρευνα αυτή θα εστιάζεται στον πολεοδομικό σχεδιασμό και τη χρήση της γης· την ένταξη των μεταφορών και της χρήσης της γης στις νέες εξελίξεις· την εφαρμογή φορολογικών μέτρων για τον πολεοδομικό σχεδιασμό· νέες τεχνολογίες για την ενεργειακή απόδοση και τις μεταφορές καθώς και την πολιτιστική, ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά, με ιδιαίτερη έμφαση στα ιστορικά κέντρα πόλεων¹⁵. Το πρόγραμμα -πλαίσιο της ΕΕ για τον πολιτισμό θα περιλαμβάνει επίσης ενέργειες που προωθούν την ποιότητα της αρχιτεκτονικής. Μέσω του προγράμματος Leonardo da Vinci και των επιχορηγήσεων Marie Curie για την έρευνα, είναι δυνατό να χρηματοδοτηθούν διεθνικές ενέργειες κατάρτισης σε θέματα αρχιτεκτονικής και σε τεχνικές που συνδέονται με το δομημένο περιβάλλον.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να χρηματοδοτεί μελέτες, πρότυπα έργα, την οργάνωση δικτύων και συναντήσεις σε διεθνικό επίπεδο που θα αφορούν σε θέματα αστικού περιβάλλοντος, τα οποία απαιτούν αποτελεσματική δράση σε τοπικό επίπεδο. Στα θέματα αυτά περιλαμβάνονται: τα αστικά λύματα, τα αποθέματα υδροφόρων οριζόντων, η βιοποικιλότητα και η προστασία και η ασφάλης για το περιβάλλον μικτή χρήση αστικών ανοικτών χώρων και δασικών εκτάσεων στο εσωτερικό μικρών και μεγάλων πόλεων¹⁶. Οι περιβαλλοντικές πιέσεις που ασκούνται σε μικρές και μεγάλες πόλεις παράκτιων περιοχών¹⁷, περιλαμβανομένου του θέματος της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης. Συμπληρωματικά προς τα υφιστάμενα μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων, θα συνεχιστεί η στήριξη τεχνογνωσίας σε θέματα προστασίας των πολιτών¹⁸, περιλαμβανομένης της πρόληψης κατολισθήσεων, πυρκαγιών, πλημμυρών και εκτίμησης της καταλληλότητας των κτιρίων μετά από σεισμούς.

Η ισχύς του χρηματοδοτικού μέσου LIFE έγκειται στον μηχανισμό του για άμεση παρέμβαση και στο γεγονός ότι εστιάζεται σε περιβαλλοντικά θέματα για το σύνολο της

επικράτειας της ΕΕ. Οι χρηματοδοτικοί πόροι για το LIFE είναι περιορισμένοι, αλλά μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της τεχνολογίας.

Το LIFE μπορεί σήμερα να συγχρηματοδοτεί ενέργειες για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, καινοτόμες ενέργειες και ενέργειες προβολής που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων, την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στον χωροταξικό σχεδιασμό και προπαρασκευαστικές ενέργειες στους τομείς της διαχείρισης και προστασίας παράκτιων περιοχών, της μείωσης της παραγωγής αποβλήτων, της προστασίας των υδατικών πόρων και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Το LIFE προωθεί επίσης διαδικασίες συμμετοχής, την αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και τη σωστή διαχείριση των φυσικών πόρων.

Η αναθεώρηση του κανονισμού του LIFE¹⁹ προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί πριν από τα τέλη 1999. Η Επιτροπή θα εξετάσει αν απαιτούνται τροποποιήσεις στους σημερινούς τομείς δράσης. Λόγω της σημασίας του αστικού περιβάλλοντος, η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα να διευρυνθεί η υλοποίηση έργων αστικής ανάπτυξης, κυρίως καινοτόμων έργων και έργων προβολής που ενθαρρύνουν την εφαρμογή ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, περιλαμβανομένων ενεργειών για τη μέτρηση και τη μείωση των οικολογικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων στις αστικές περιοχές, για τη μετατροπή αστικών περιοχών με άναρχη δόμηση σε βιώσιμα προάστια (“retro-fitting”) και στη μείωση της ζήτησης μεταφορικών υπηρεσιών στις αστικές περιοχές.

3.4. Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού

3.4.1 Στόχοι πολιτικής

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η σωστή διακυβέρνηση αστικών περιοχών και η ανάθεση αρμοδιοτήτων σε τοπικούς φορείς είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις μικρές και μεγάλες πόλεις και για την ορθότερη διαχείρισή τους. Η διακυβέρνηση αστικών περιοχών μπορεί να βελτιωθεί μέσω της καλύτερης κάθετης ενσωμάτωσης δραστηριοτήτων διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης και καλύτερης οριζόντιας ενσωμάτωσης στο εσωτερικό και μεταξύ διαφόρων οργανώσεων σε τοπικό επίπεδο και της συμμετοχής των αρμόδιων φορέων διακυβέρνησης και πολιτών στις πολιτικές αστικής ανάπτυξης. Το ζήτημα είναι με ποιον τρόπο οι θεσμικοί φορείς και οι δομές μπορούν να συμβάλουν στο σχεδιασμό κοινών στρατηγικών στόχων και να ικανοποιήσουν τις νέες απαιτήσεις για συλλογική δράση.

Στο πλαίσιο της πλήρους τήρησης της επικουρικότητας, η δράση της ΕΕ μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία καλύτερων σχέσεων ανάμεσα στους φορείς σε όλα τα επίπεδα και να εξασφαλίσει τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων για την επίλυση αστικών προβλημάτων. Η δράση της ΕΕ πρέπει κυρίως να συμβάλει στην επίτευξη των εξής στόχων:

- Βελτίωση της πληροφόρησης για τις τοπικές αρχές και για άλλους φορείς αστικής διακυβέρνησης, περιλαμβανομένων των πολιτών, σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ και εξασφάλιση διαλόγου μαζί τους για τη διαμόρφωση των πολιτικών της ΕΕ.
- Μεγαλύτερη συμμετοχή μικρών και μεγάλων πόλεων στην εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ.

- Προώθηση του πολιτικού συντονισμού και της συνεργίας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης στις λειτουργικές αστικές περιοχές.
- Στήριξη της δημιουργίας ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα και αποτελεσματικότητα της αστικής διακυβέρνησης, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής ορθών πρακτικών ανάμεσα σε πόλεις, της διεθνικής συνεργασίας και της οργάνωσης δικτύων.
- Προώθηση καινοτόμων προσεγγίσεων για τη διεύρυνση της δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο, τη συμμετοχή και τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης και των πολιτών.
- Βελτίωση της συλλογής και χρησιμοποίησης συγκρίσιμων πληροφοριών για τις συνθήκες στις αστικές περιοχές όλης της Ευρώπης, εκτίμηση των αστικών προβλημάτων και εντοπισμός αποτελεσματικών πολιτικών λύσεων που έτσι θα παρέχουν τη δυνατότητα σε όλες τις βαθμίδες διακυβέρνησης να προσαρμόζουν τις πολιτικές τους στις τοπικές ανάγκες και να παρακολουθούν και να εκτιμούν την απόδοση των πολιτικών τους, σχετικά με τα ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα που παράγονται επιτόπου.

3.4.2 Δράση

Σύμφωνα με τη δράση που παρουσιάστηκε ήδη στα προηγούμενα κεφάλαια (π.χ. “ολοκληρωμένες ενέργειες αστικής ανάπτυξης” (3.1.2) και την ειδική προσέγγιση για τις αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες (3.2.2), η έρευνα και ανταλλαγή εμπειριών μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της διακυβέρνησης των αστικών περιοχών, μέσω του καθορισμού στρατηγικής, συντονισμού της πολιτικής, της εταιρικής σχέσης και της σύνδεσης με ευρύτερες λειτουργικές αστικές περιοχές και με τις περιφερειακές στρατηγικές. Επιπλέον, η Επιτροπή προτίθεται να αναλάβει δράση για τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, για την καινοτομία και τη συμμετοχή των πολιτών καθώς και για τη βελτίωση της συγκριτικής πληροφόρησης για τις αστικές περιοχές, περιλαμβανομένων των αστικών περιοχών στις υπό ένταξη χώρες.

Δράση 20: Ευαισθητοποίηση, ανταλλαγή εμπειριών και δημιουργία ικανοτήτων για την αειφόρο αστική ανάπτυξη

Η Επιτροπή θα στηρίξει ένα φάσμα δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας και τη δημιουργία ικανοτήτων σε αστικό επίπεδο, έτσι ώστε να μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή οι βασικές συνιστώσες του πλαισίου δράσης. Το έργο αυτό θα καλύψει την ανάπτυξη και ανταλλαγή εμπειριών που συνδέονται με όλο το φάσμα των θεμάτων αστικής ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, θα εστιάζεται στην ανάγκη να εξαλειφθεί ο κατακερματισμός των προσπαθειών που καταβάλλουν διάφοροι οργανισμοί και διοικητικές υπηρεσίες και ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, και θα περιλαμβάνει την προώθηση της συμμετοχής και ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Η δράση θα αφορά ειδικότερα:

- Στη δημιουργία ενός συνδεδεμένου δικτύου βάσεων δεδομένων της ΕΕ για θέματα αστικής ανάπτυξης, που θα συνοψίζουν τις πληροφορίες για τα καινοτόμα έργα και έργα προβολής τα οποία χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και, στη συνέχεια, δημιουργία άλλων πηγών. Θα περιλαμβάνουν τις συναφείς υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, παραδείγματος χάρη την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Πληροφόρησης²⁰ για τις Τοπικές Μεταφορές, καθώς και νέες βάσεις δεδομένων. Η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα

χρησιμοποίησης αυτού του δικτύου ως εργαλείου για την παρακολούθηση της προόδου ως προς την εφαρμογή των πολιτικών.

- Στην ανάπτυξη μιας αστικής διάστασης στο νέο “ευρωπαϊκό δίκτυο για τον εντοπισμό ορθής πρακτικής” για τις νέες καινοτόμες ενέργειες που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία (βλέπε Δράση 20 παρακάτω). Αυτό θα συμβάλλει στη συλλογή και διάδοση ορθών πρακτικών και θα διευκολύνει τις ανταλλαγές εμπειριών, περιλαμβανομένης της εμπειρίας που αποκτάται μέσω έργων αιεφόρου αστικής ανάπτυξης, τα οποία εκτελούνται στο πλαίσιο άλλων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων, όπως τα LIFE, SAVE, το 5^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, PHARE, ΔΕΔ-Μ.
- Στη συνεχή στήριξη των δραστηριοτήτων οργάνωσης δικτύων τοπικών φορέων διακυβέρνησης, στα οποία θα συμμετέχουν ιδιωτικοί φορείς και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Στους φορείς αυτούς θα περιλαμβάνονται: η Κίνηση Ευρωπαϊκών Αειφόρων Μικρών και Μεγάλων Πόλεων, η Ευρωπαϊκή Ομάδα Διαχείρισης και Κινητικότητας, οι Πόλεις Χωρίς Αυτοκίνητα, η LIA (Τοπική Ολοκλήρωση και Δράση που ευνοεί τις εθνικές μειονότητες), οι Τοπικοί Ενεργειακοί Οργανισμοί, το δίκτυο Αστικών Φόρουμ Αειφόρου Ανάπτυξης και δίκτυα που ασχολούνται με ειδικά θέματα αυτού του πλαισίου δράσης, όπως η τιμολόγηση της χρησιμοποίησης αστικού οδικού δικτύου και η προστασία του κλίματος. Η Επιτροπή θα προωθήσει τη σύνδεση των δραστηριοτήτων αυτών των δικτύων και της Agenda 21 με κάθε ένα από τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος και θα εξασφαλίσει την απαιτούμενη νομική βάση για τη χρηματοδότηση αυτών των δραστηριοτήτων σε πολυετές πλαίσιο. Οι μεγάλες και μικρές πόλεις στις υπό ένταξη χώρες ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν σε αυτές τις δραστηριότητες οργάνωσης δικτύων²¹.
- Στην αναγνώριση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω ενός ενιαίου συστήματος της Επιτροπής για απονομή βραβείων, της καινοτομίας και της προόδου που πραγματοποιούν οι μικρές και μεγάλες πόλεις στην επεξεργασία και εφαρμογή στρατηγικών, ολοκληρωμένων και συμμετοχικών προσεγγίσεων της αιεφόρου αστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις ιδέες του παρόντος πλαισίου δράσης²². Η Επιτροπή επαινεί την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των αρμοδίων λήψης αποφάσεων από τις ευρωπαϊκές οργανώσεις, παραδείγματος χάρη για την έκδοση της νέας Χάρτας των Αθηνών από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πολεοδόμων.
- Εκτός από τη χρηματοδότηση ενεργειών επαγγελματικής κατάρτισης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, τα προγράμματα Leonardo da Vinci, Socrates και “Οι νέοι για την Ευρώπη” μπορούν να συμβάλουν στη διοργάνωση κύκλων επαγγελματικής κατάρτισης για φορείς που συμμετέχουν σε θέματα αστικής ανάπτυξης, στη βελτίωση της τοπικής ικανότητας και της μάθησης σε διεθνικό επίπεδο.
- Στη στήριξη της δημιουργίας θεσμικών ικανοτήτων θα επεκταθεί στις μεγάλες πόλεις των υπό ένταξη χωρών, βάσει του προγράμματος PHARE, προκειμένου να προετοιμασθεί η συμμετοχή τους στα προγράμματα της ΕΕ και να αναλάβουν τις ευθύνες τους για την εφαρμογή των εθνικών περιβαλλοντικών στρατηγικών και της νομοθεσίας που συνδέεται με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Επιπλέον, θα παραταθεί για το 1999 η εφαρμογή του έργου “Cities in Compliance” (πόλεις που ικανοποιούν τα πρότυπα), ώστε να στηριχθεί η εφαρμογή της βασικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις διαχείρισης.
- Στη χρησιμοποίηση των νέων μέσων επικοινωνίας και πληροφόρησης, περιλαμβανομένου του διαδικτύου (Internet), προκειμένου να στηριχθεί η προετοιμασία των μελλοντικών δραστηριοτήτων της Επιτροπής που θα αφορούν στις αστικές περιοχές. Αυτό θα επιτρέψει τη διενέργεια ευρύτερων διαβουλεύσεων με τους φορείς αστικής ανάπτυξης, περιλαμβανομένων φορέων του ιδιωτικού τομέα και της

τοπικής αυτοδιοίκησης, και θα περιορίσει τα εμπόδια συμμετοχής των τοπικών φορέων στις σχετικές εργασίες ευρωπαϊκής κλίμακας.

- Για να αποκτήσουν οι υπηρεσίες της μεγαλύτερη γνώση, η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενθαρρύνει την πλαισίωση των απασχολουμένων της από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές σε προσωρινή βάση, προκειμένου να εξασφαλίσει την ενσωμάτωση της εμπειρίας τους στο έργο της Επιτροπής.

Η Επιτροπή σχεδιάζει επίσης την αναθεώρηση της οδηγίας για την πρόσβαση στην πληροφόρηση σε περιβαλλοντικά θέματα (90/313/ΕΟΚ), η οποία αποτελεί βασικό μέσο για τη διαφάνεια της διακυβέρνησης αστικών περιοχών. Θεσπίζοντας τα δικαιώματα των πολιτών στην πληροφόρηση σε περιβαλλοντικά θέματα, παρέχει τη δυνατότητα στους καταναλωτές να πραγματοποιούν ασφαλείς για το περιβάλλον επιλογές. Η αναθεώρηση είναι αναγκαία για να τεθεί σε εφαρμογή η Σύμβαση για την Πρόσβαση στην Πληροφόρηση, τη Συμμετοχή των Πολιτών και τη Δικαιοσύνη σε Περιβαλλοντικά Θέματα (Σύμβαση του Aarhus), που εγκρίθηκε τον Ιούνιο 1998 και έχει υπογραφεί από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα περισσότερα κράτη μέλη²³. Η Σύμβαση κάνει ένα παραπάνω βήμα από την ισχύουσα οδηγία όσον αφορά στα δικαιώματα κάθε πολίτη να ζητεί πληροφόρηση, περιλαμβανομένης της πληροφόρησης σε θέματα όπως η ποιότητα του αέρα, η ηχορύπανση, τα ενεργειακά θέματα, η υγεία και η ασφάλεια, οι πολιτιστικοί χώροι και οι κατασκευές.

Δράση 21: Καινοτόμες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης

Η Επιτροπή σχεδιάζει να στηρίζουν οι καινοτόμες ενέργειες που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία τις στρατηγικές αστικής καινοτομίας, που εστιάζονται κυρίως στη δημιουργία καλύτερων μηχανισμών αστικής διακυβέρνησης, όπως για παράδειγμα: η αυτοδιαχείριση υπηρεσιών από τις τοπικές κοινότητες, οι νέες προσεγγίσεις για τη δημιουργία ικανοτήτων και τη συμμετοχή μόνιμων κατοίκων, οι προσεγγίσεις πολλαπλών οργανισμών για την ασφάλεια των αστικών κέντρων, τα ολοκληρωμένα συστήματα ανάπτυξης. Η Επιτροπή θα επιλέξει αυτές τις στρατηγικές μέσω ανοικτών διαδικασιών υποβολής προτάσεων στη νέα περίοδο προγραμματισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία (2000-2006).

Δράση 22: Η αύξηση της ασφάλειας μέσω της πρόληψης στον τομέα της αστικής εγκληματικότητας

Η Επιτροπή θα στηρίξει την ανάπτυξη πολιτικών στον τομέα της πρόληψης της εγκληματικότητας των πόλεων, περιλαμβανομένης της ροπής προς το έγκλημα των νέων, κάνοντας χρήση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων όπως, παραδείγματος χάρι, το πρόγραμμα Falcone²⁴. Θα συμβάλλει, κυρίως, στην ανάπτυξη καινοτόμων πρωτοβουλιών των τοπικών αρχών και ΜΚΟ, μέσω προτύπων έργων και οργάνωσης δικτύων από άτομα που θα είναι αρμόδια για την πρόληψη της εγκληματικότητας στις πόλεις. Θα στηρίξει τη συλλογή και διάδοση ορθών πρακτικών και εμπειριών και θα ενθαρρύνει την κατάρτιση ατόμων που είναι αρμόδια σε αυτούς τους τομείς, μέσω ανταλλαγής προγραμμάτων. Η δράση αυτή θα πρέπει να εφαρμοσθεί σε συνδυασμό με ενέργειες για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Δράση 23: Βελτίωση της συγκριτικής πληροφόρησης για τις συνθήκες των αστικών περιοχών

Οι δείκτες έχουν καθοριστική σημασία για την εκτίμηση των αστικών επιδόσεων, αλλά υπάρχουν πολύ διαφορετικές πρακτικές συλλογής δεδομένων και πληροφοριών. Όλο και περισσότερο, οι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων πρέπει να ενημερώνονται για το πώς είναι δυνατό να συγκριθούν επιμέρους πόλεις όσον αφορά αφενός τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και αφετέρου τις υφιστάμενες τάσεις. Η Eurostat έχει αναλάβει ορισμένα πρότυπα έργα που αφορούν στην παρατήρηση του πλανήτη, στην έρευνα εργατικού δυναμικού και στους δείκτες περιβαλλοντικών πιέσεων. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος δίνει αναφορά σε τακτά διαστήματα για την κατάσταση του αστικού χώρου. Η Επιτροπή έθεσε πρόσφατα σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα αστικού ελέγχου το οποίο, κατά το πειραματικό στάδιο του, θα συλλέγει συγκρίσιμες πληροφορίες για ένα φάσμα οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεικτών που συνδέονται με την “ποιότητα ζωής” για 58 πόλεις της ΕΕ. Έρευνα για τους δείκτες αστικών θεμάτων προβλέπεται επίσης στο 5^ο πρόγραμμα-πλαίσιο E&TA. Σε συνδυασμό με το Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης 21, οι τοπικές αρχές θα ενθαρρυνθούν να καταρτίσουν δείκτες τοπικής σημασίας για την αειφόρο ανάπτυξη. Ενώ καθορίζεται η βάση για συγκριτικές αστικές στατιστικές, θα απαιτηθεί συντονισμένη προσπάθεια για την κατάρτιση ενός συστήματος στατιστικής πληροφόρησης για τους αστικούς οικισμούς που θα βασίζεται σε επίσημες στατιστικές. Θα επιδιωχθεί να υπάρξει σύνδεση με τα συστήματα γεωγραφικής πληροφόρησης και θα εξασφαλιστούν συνδέσεις με το νεοϊδρυθέν δίκτυο της Επιτροπής για τους χρήστες δεικτών²⁵.

Ο καθορισμός σημείων αναφοράς αποδείχθηκε μια αποτελεσματική τεχνική για να υπάρχει συνεχής πρόοδος. Μπορεί να εφαρμόζεται σε διάφορες αστικές υπηρεσίες και σε συστήματα, μέσω εκτιμήσεων που θα πραγματοποιούν οι ίδιες οι αρχές τοπικής διακυβέρνησης. Η Επιτροπή θα βασιστεί στο έργο της για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών, στην πείρα της ήδη υπάρχουσας πρότυπης εργασίας της για τον καθορισμό σημείων αναφοράς για τις αστικές μεταφορές και στην εργασία για την κατάρτιση αστικών δεικτών, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη χρησιμοποίηση σημείων αναφοράς σε αστικό επίπεδο.

Δράση 24: Συμβολή στην “Πρωτοβουλία Αστικών Ανταλλαγών” στα κράτη μέλη

Κατά την άτυπη υπουργική σύνοδο της Γλασκώβης τον Ιούνιο 1998, οι υπουργοί Περιφερειακής Πολιτικής και Χωροταξίας κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η τρέχουσα διακυβερνητική πρωτοβουλία των κρατών μελών για τη συλλογή ορθών πρακτικών αστικής πολιτικής θα παράγει ένα άτυπο, μη δεσμευτικό πλαίσιο μέχρι το έτος 2000. Η Επιτροπή θα συμβάλλει σε αυτή τη διαδικασία και θα υποβάλλει έκθεση για τη συνέχιση του πλαισίου δράσης της στις άτυπες υπουργικές συνόδους, παρέχοντας έτσι ένα τρόπο σύνδεσης ανάμεσα στο πλαίσιο δράσης και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη.

4. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η Επιτροπή θα προτείνει το τρέχον πλαίσιο δράσης για συζήτηση με ένα ευρύ φάσμα φορέων από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και την τοπική αυτοδιοίκηση στο Αστικό Φόρουμ που θα πραγματοποιηθεί στη Βιέννη στις 26 και 27 Νοεμβρίου 1998. Η εφαρμογή των προτεινόμενων ενεργειών θα λάβει πλήρως υπόψη τα αποτελέσματα των συζητήσεων στο Φόρουμ.

Μια από τις βασικές προκλήσεις που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο, και ισχύει για όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, είναι η ανάγκη να αποφευχθεί η μεμονωμένη εργασία των διαφόρων κυβερνητικών υπηρεσιών σε θέματα που αφορούν στις αστικές περιοχές. Στην ανακοίνωσή της “Για ένα αστικό πρόγραμμα δράσης στην ΕΕ” του 1997, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να εξετάσει με ποιον τρόπο μπορεί να προσαρμόσει την εσωτερική της οργάνωση, προκειμένου να δημιουργήσει μηχανισμούς που θα εξασφαλίζουν την εφαρμογή ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για τα θέματα αστικής ανάπτυξης. Θα ληφθούν τα εξής μέτρα στις αρχές του 1999 για καλύτερο συντονισμό και συνδυασμένη δράση:

- μια διϋπηρεσιακή ομάδα εργασίας της Επιτροπής θα συνεχίσει να εξετάζει τις επιπτώσεις των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ στις αστικές περιοχές, με στόχο να αποκτήσουν οι πολιτικές αυτές μεγαλύτερη ευαισθησία και να ενσωματώσουν τα προβλήματα αστικής ανάπτυξης. Θα παρακολουθεί την πρόοδο της εφαρμογής του πλαισίου δράσης και θα επιβλέπει τις δραστηριότητες του ευρωπαϊκού δικτύου για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών για τα αστικά θέματα.
- ορισμένες αλληλοσυμπληρούμενες ενέργειες πολλαπλών στόχων, όπως η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου βάσεων δεδομένων για τα αστικά θέματα, ο καθορισμός σημείων αναφοράς και δεικτών και οι στρατηγικές πληροφόρησης σε τοπικό επίπεδο, θα υπάγονται στην κοινή ευθύνη των αρμόδιων υπηρεσιών στο εσωτερικό της Επιτροπής.

Μετά το “Αστικό Φόρουμ”, η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα να λάβει συμπληρωματικά μέτρα για την ενίσχυση του συντονισμού.

Επιπλέον, η Επιτροπή προβλέπει:

- τη σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων (με περιορισμένο, αλλά αντιπροσωπευτικό αριθμό μελών), που θα συνεδριάζουν σε τακτά διαστήματα για να συζητούν την πρόοδο της εφαρμογής του πλαισίου δράσης και για να συμβουλεύουν την Επιτροπή σχετικά με τη μελλοντική δράση. Η ομάδα αυτή θα βασίζεται στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί μέσω των υφισταμένων συμβουλευτικών μηχανισμών.
- τη δημιουργία “ανοικτών ομάδων προβληματισμού” στις οποίες θα συμμετέχουν αντιπρόσωποι από όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και από διάφορους τομείς, περιλαμβανομένου του ιδιωτικού τομέα και της αυτοδιοίκησης, για να συζητούν ειδικά στοιχεία του πλαισίου δράσης. Οι ομάδες αυτές θα δημιουργηθούν σε συνδυασμό με την ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία θα βοηθά την Επιτροπή για την κατάρτιση συγγραφής υποχρεώσεων. Θα συμμετέχουν επίσης σε αυτή οι υπό ένταξη χώρες.
- τη συνεδρίαση του Αστικού Φόρουμ σε τακτά διαστήματα.

Οι ενέργειες που προσδιορίζονται στο παρόν πλαίσιο ακολουθούν τους κανόνες των κοινοτικών πολιτικών με τους οποίους συνδέονται. Θα τεθούν σε εφαρμογή από την Επιτροπή το 1999 και αναμένεται ότι θα έχουν αποτελέσματα μέχρι το έτος 2001. Η Επιτροπή θα εκτιμήσει τη συνολική πρόοδο της εφαρμογής του πλαισίου δράσης στη τριετή έκθεσή της για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η έκθεση του 2002 θα είναι η πρώτη έκθεση που θα περιέχει απολογισμό της προόδου.

Υποσημειώσεις

¹ Πρόγραμμα Δράσης 2000 – Για μια ισχυρότερη και ευρύτερη Ένωση – Δελτίο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπλήρωμα 5/97, 1997.

² Απόφαση αριθ. 2179/98/ΕΚ του ΕΚ και του Συμβουλίου, της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1998.

³ Ψήφισμα υπ' αριθ. 13200/97 του Συμβουλίου της 15^{ης} Δεκεμβρίου 1997.

⁴ COM (1998) 305 τελικό.

⁵ COM (1998) 563 τελικό.

⁶ COM (1998) 266 τελικό.

⁷ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, Το Περιβάλλον της Ευρώπης: η Δεύτερη Εκτίμηση, 1998.

⁸ Ένα πολυκεντρικό και ισορροπημένο ευρωπαϊκό σύστημα αστικής ανάπτυξης συνεπάγεται αποκεντρωμένη χωροταξική ανάπτυξη με διάφορα αστικά κέντρα βαρύτητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ένα μεγάλο αριθμό δυναμικών μεγάλων και μικρών αστικών κέντρων και συνόλων αστικών κέντρων, που θα είναι ορθά κατανομημένα στην ευρωπαϊκή επικράτεια, καθώς και στις περισσότερες γεωγραφικά απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές της ΕΕ. Η δημιουργία ενός τέτοιου συστήματος αποτελεί κεντρική πολιτική κατεύθυνση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου, που έχουν καταρτίσει τα κράτη μέλη και η Επιτροπή.

⁹ COM (96) 500 τελικό.

¹⁰ 91/156/ΕΟΚ, 91/689/ΕΟΚ και 94/62/ΕΚ.

¹¹ Η οδηγία 96/61/ΕΚ απαιτεί από τα κράτη μέλη να περιορίσουν στο ελάχιστο τη ρύπανση που προέρχεται από μεγάλες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, πολλές από τις οποίες βρίσκονται εντός ή κοντά σε αστικές περιοχές, και να εξασφαλίσουν ότι μετά την παύση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων, θα αποκαθίσταται η ικανοποιητική κατάσταση των βιομηχανικών χώρων.

¹² COM (98) 353 τελικό.

¹³ Τα συστήματα αυτά καθορίζονται από τους κανονισμούς 880/92 και 1836/93 αντίστοιχα.

¹⁴ COM (96) 583 τελικό.

¹⁵ Η Παγκόσμια Χάρτα για τη Διατήρηση των Μνημείων και Χώρων (Χάρτα της Βενετίας, 1964) και η Χάρτα για τη Διατήρηση των Ιστορικών Πόλεων και Αστικών Περιοχών (1987) έχουν επηρεάσει τις μεθόδους και τεχνικές αποκατάστασης και επαναχρησιμοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Επιτροπή μπορεί να συμβάλει στην επικαιροποίηση αυτών των κειμένων και την ενσωμάτωσή τους σε αυτά μιας ισχυρής διάστασης αστικής ανάπτυξης.

¹⁶ Βλέπε την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια “Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη Βιοποικιλότητα” (COM (98) 42 τελικό).

¹⁷ Βλέπε το Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παράκτιων Περιοχών· COM (95) 511, COM (97) 744 τελικό.

¹⁸ Απόφαση του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1997 για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της προστασίας των πολιτών (98/22/ΕΚ). ΕΕ αριθ. L 008, 14 Ιανουαρίου 1998.

¹⁹ Κανονισμός 1973/92, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1404/96.

²⁰ <http://www.eltis.org>

²¹ COM (1998) 294 τελικό.

²² Το βραβείο αυτό θα βασίζεται στο ισχύον βραβείο Ευρωπαϊκής Βιώσιμης Πόλης και στα βραβεία Ευρωπαϊκής Αστικής και Περιφερειακής Χωροταξίας.

²³ “Σύμβαση για την πρόσβαση στην πληροφόρηση, τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαστική προστασία σε περιβαλλοντικά θέματα”, Ηνωμένα Έθνη, Οικονομική Επιτροπή για την Ευρώπη, 4^η Υπουργική Διάσκεψη για το Περιβάλλον στην Ευρώπη, Aarhus, 23-25 Ιουνίου 1998.

²⁴ Κοινή δράση της 19^{ης} Μαρτίου 1998, που ενέκρινε το Συμβούλιο για τη θέσπιση προγράμματος ανταλλαγών, κατάρτισης και συνεργασίας των ατόμων που είναι υπεύθυνα για τις ενέργειες καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος.

²⁵ Η Επιτροπή έχει δημιουργήσει ένα διυπηρεσιακό δίκτυο για τους χρήστες δεικτών, στο οποίο δεσπόζουσα θέση κατέχουν η Eurostat και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. Το δίκτυο θα εφαρμόσει σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των διαφόρων πολιτικών της ΕΕ στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης, περιλαμβανομένης και της αστικής ανάπτυξης. Ο ΕΟΠ θα καταρτίζει ετήσιες εκθέσεις βάσει δεικτών για την κατάσταση του περιβάλλοντος της Ευρώπης, σε συνεργασία με την Επιτροπή.